

NORDIA 98

NORDIA 98

**Udstillingens protektor:
Hans Kongelige Højhed Kronprins Frederik**

(Foto: Rigmor Mydtkov)

Dansk Vestindien - Danmark fra 1842 til 1877	
<i>Af Torben Hilberg</i>	93
Hvorfor åben klasse?	
<i>Af Carl Jørgensen</i>	99
Oprettelse af de første brevsamlingssteder på Fyn	
<i>Af Ole Maintz</i>	105
Vokshatte på Færøerne og på Fyn - og på frimærker	
<i>Af Henrik Tranberg</i>	113
Uddrag af Odense-klubbernes udstillingstempler m.m.	
<i>Af Ib Pedersen</i>	120
Carl Nielsen - set gennem filatelen	
<i>Af Philip Rasmussen</i>	121
Nordisk Rejsepas (Danmark)	
<i>Af Ib Pedersen</i>	128

Udstillingens sponsorer :

NORDIA 98 retter en stor tak til udstillingens nedennævnte sponsorer, donatorer, annoncører i udstillingskataloget, frimærkehandlere, den specielle støtte til ungdomsarrangementet fra Odense kommunes Fritidsudvalg og kultursekretariat, udlån af Computer-udstyr til internetaaktivitet, H.C. Andersens Hus, de fynske skoler for positiv modtagelse og medvirken i ungdomsarrangemente og tegnekonkurrencen samt til de mange der har skænket ærespræmier til udstillerne.

Ved redaktionens afslutning den 15. juli 1998 havde følgende støttet eller givet tilsagn om støtte til udstillingen:

Odense Kommunes Fritidsudvalg og Kultursekretariat

Post Danmark, Frimærker

Post Greenland

Postverk Føroya

Dansk Post & Tele Museum

H.C. Andersens Hus

Danske Filatelisters Fællesfond

Rosengårdcentrets forretninger

Kompan og Lego

Banzhaf Data, udlån af PC-udstyr til internetaktivitet

Copy Shop

Nordfrim

Thomas Høiland Auktioner

Rinfrim

Lindner

Specialklubbers og fraktioners møder samt foredrag under NORDIA 98

Fredag den 16. oktober

- Kl. 15.00 Gunnar Joos, Stockholm, fortæller om revenu:
 „Bör ja samla revenues - en fin hobby“!

Lørdag den 17. oktober

- Kl. 10.00-12.00 Indiengruppen
Kl. 10.00-12.00 Nordisk ekspert- og forfalskningsgruppe
Kl. 11.00-12.00 Skandinavisk Japan Samler Forening
Kl. 12.00-15.00 Dansk Fragt- og Banemærke Klub
Kl. 13.00-15.00 Dansk Posthistorisk Selskab
Kl. 13.00-17.00 Spejderfrimærkeklubben i Danmark
Kl. 15.00-17.00 Islandsgruppen i Danmark

Søndag den 18. oktober

- Kl. 11.00-14.00 Danmarks Julemærkesamler Forening
Kl. 11.00-13.00 Københavns Philatelist Klubs fraktioner *Provinsmøde*
Kl. 13.00-16.00 Danmarks Motivsamlerforening

Med forbehold for programændringer indløbet efter redaktionens afslutning 15. juli 1998

Ungdomsaktiviteten

Lokale frimærkesamlere har et års tid forberedt ungdomsarrangementets program, som omfatter:

Tegnekonkurrence, der er inddelt i to etaper: Før udstillingen deltager børn fra de fynske skoler i alderen indtil 13 år. De opdeles i to grupper, indtil 9 år og 10-13 år. På første udstillingsdag uddeles præmier til de ti bedste tegninger fra forkonkurrencen. På udstillingen kåres der hver dag tre vindere i hver aldersgruppe. Bedste tegning fra forkonkurrencen og de enkelte udstillingsdage deltager i finalen søndag eftermiddag.

Workshop, hvor børn og unge ledes gennem alt det, der hører med til at samle på frimærker, dels gennem undervisningsmateriale og dels ved selv at arbejde med frimærker.

Internetaktivitet, som giver mulighed for at søge på internettet om frimærker og desuden gør det muligt at sende en hilsen via internettet.

Tag-selv-bord, som er et stort bord sprængfyldt med frimærker. Her kan man ganske frit få lov at fylde en pose med frimærker - og måske gøre et godt fund.

Ungdomsudstillere fra hele Skandinavien viser mange spændende frimærkesamlinger.

NORDIA 98 erindring og medalje

Udstillingens erindring og medalje består af et personligt segl, hvori udstillerens initialer er indgraveret og udstillingsmedaljen nedfældet i håndtagets top. Medaljens motiv er miniature af udstillingens logo.

Udstillingsmedaljen fremstilles i 14 karat guld, forgyldt sterlingsølv, sterling-sølv, forsølvvet bronze samt bronze svarende til medaljevaløerne.

Eksponater i konkurrenceklassen, der opnår bedømmelser til medaljer, vil få tildelt erindringen med medaljen nedfældet. - Udstillere af to eksponater gives mulighed for at fravælge/konvertere den ene til bogen H.C. Andersens Samlede Værker, på dansk, engelsk eller et nordisk sprog efter ønske.

Udstillere i Åben Klasse tildeles en speciel plakette.

Deltagere i Nordia Postal tildeles en speciel plakette.

Alle udstillere modtager **NORDIA 98** diplom.

Udstillingens logo er designet af frimærkegrafiker **Keith Bassford**.

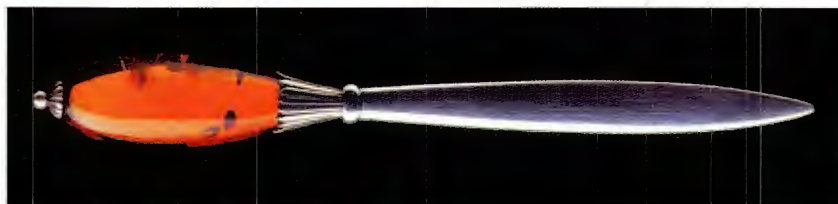
Erindringen/seglet og plaketter er fremstillet af I.M. Andersens Stempelfabrik, Odense C.

Grand Prix International

Skænket af
Danmarks Frimærkehandlerforening

Åben Klasse Grand Prix og Plakette

Grand Prix Open Nordic

Skænket af Danmarks Filatelist Forbund

Åben Klasse Plakette

Tildeles udstillere i
Åben Klasse

Tegn abonnement på grønlandske frimærker

Få medlemsblad *Greenland Collector* på prøve

Grønland er et overkommeligt samlerområde. Med kun omkring 16 udgivelser årligt er vi blandt verdens mindst udgivende lande. Saml grønlandske frimærker for kun ca. 14,- kr. pr. måned*.

Og hvilke frimærker. Grønland er kendt for smukke og spændende frimærker. Ikke kun i offset - men ofte i stålstik og kombinationstryk - fordi vi ønsker at give vores samlere kvalitet for pengene.

TEGN ABONNEMENT

NU og du får en flot frimærkegave oveni. Som abonnent opnår du særlige fordele og du er samtidig garanteret levering af alle nyudgivelser. Hvert kvartal leveres GRATIS vores farverige medlemsblad med baggrundshistorier om de nye frimærker, spændende fortællinger om Grønland og meget mere. Få et eksemplar tilsendt gratis. Vi glæder os til at byde dig velkommen.

* et abonnement på postfriske frimærker og miniark i 1997.

CreaVision

JA TAK

Som ny grønlandssamler vil jeg gerne oprette et abonnement på:

- ☐ Postfriske enkeltmærker (incl. miniark)
- ☐ Postfriske miniark
- ☐ Postfriske frimærkehæfter
- ☐ Årsmappe
- ☐ Jeg vil gerne have tilsendt *Greenland Collector* på prøve

Efternavn: _____

Fornavn: _____

Gade: _____

Postnr.: _____

By: _____

Land: _____

Kalaallit Allakkeriviat
Grønlandsk Postvæsen
Filatelia
DK-3913 Tasiilaq
Grønland

Velkommen til NORDIA 98

På byens vegne vil jeg gerne byde alle frimærkeinteresserede velkommen til NORDIA 98 og velkommen til Odense.

Det glæder mig som byens borgmester, at NORDIA 98 bliver afholdt netop i Odense. Den sidste etape af den faste forbindelse over Storebælt blev åbnet for kort tid siden, og det har for alvor knyttet de enkelte landsdele sammen. Odense er blevet et naturligt centrum, hvor nationale begivenheder, som denne udstilling, er let at nå, ikke kun fra Danmark, men fra hele Norden.

Forbindelsen over Storebælt kan på den måde sammenlignes med frimærkets funktion og værdi. De binder begge to lande og landsdele sammen, de rykker mennesker tættere på hinanden og ikke mindst markerer de et stykke kulturhistorie.

Udstillingen NORDIA 98, som er den største af sin art på Fyn nogensinde, vil tiltrække deltagere, udstillere og eksperter fra hele Europa og USA. De mange forskellige stande og aktiviteter på udstillingen vidner da også om, at der er noget for enhver smag. Både for børn og voksne, for den som interesserer sig for frimærkets skønhed, dets værdi eller den historie, det repræsenterer.

Jeg vil takke alle, som har ydet en stor indsats i forbindelse med dette arrangement, og jeg vil ønske alle en rigtig god udstilling.

Rigtigt hjerteligt velkommen.

Anker Boye
Borgmester

En hilsen og et velkommen fra Post Danmark, Odense

I april 1998 var det 147 år siden det første danske frimærke så dagens lys.

Det lille mærkes store betydning kan bedst illustreres ved, at frimærker gennem tiderne har været med til at udbrede kendskabet til såvel personer som begivenheder. Ikke kun indenfor, men også langt uden for landets grænser.

H.C. Andersen har gennem sit forfatterskab slået Odenses navn fast i den ganske verden. Foruden de mange eventyr er der også udgivet adskillige frimærker med tilknytning til H.C. Andersen.

Som Chef for Postområde Odense er det mig derfor en glæde at kunne byde velkommen til noget jeg vil kalde et „moderne eventyr“ - nemlig frimærkeudstillingen Nordia 98 i Odense.

Lad denne udstilling blive en eventyrlig oplevelse for både arrangøren Odense Frimærke Klub, de mange udstillere og ikke mindst de mange gæster, der vil besøge udstillingen og Odense.

Vel mødt på Nordia 98 i dagene 16.-18. oktober 1998 i Odense Congress Center.

Med venlig hilsen

Erik Strunge
Områdedirektør

klubber var ikke udpræget gode i de første år efter stiftelsen af AFK, der hurtigt slog rødder i Odense. I løbet af få år blev uenighed vendt til et godt og positivt samarbejde, der fra midten af 1980'erne tog målrettet sigte mod klubbernes fusion, som skete den 26. marts 1991.

Allerede den 17. februar 1916 afholdtes det første møde for ungdomsfrimærkesamlere i Odense. Gennem årene har der her været både små og store ungdomsfrimærke-klubber, men i de senere år har det dog knebet stærkt at bevare en fast skare af unge frimærkesamlere.

Med NORDIA 98-udstillingens specielle arrangementer for de unge frimærkesamlere håber vi at give ny grobund til frimærkehobbyen hos den yngste generation af frimærkesamlere.

Frimærkeudstillinger er inspirerende og tilfører altid hobbyen nyt liv. Det håber vi også bliver tilfældet efter NORDIA 98 med tilstrømning af nye medlemmer til de danske frimærkeklubber til følge.

Der er tradition for, at frimærkeudstillinger skabes ved frivilligt arbejde og der har heller ikke manglet korskand og fællesskab ved forberedelserne til NORDIA 98. Der skal derfor rettes en stor tak til alle de lokale hjælpere, for deres „ja“, når de blev bedt om at deltage.

Endvidere er der en lang række, der også skal takkes for deres indsats for NORDIA 98: Ærespræsidiat for deres tilsagn og interesse; de mange filatelister, der har ønsket at vise deres eksponater; kommissærerne for veludført arbejde; udstillingens jury for tilrettelægningsen af bedømmelse af de eksponater, der udstilles; de deltagende 31 frimærkehandlere og nordiske postvæsener; Odense Kommune for støtten til ungdomsaktiviteterne; H.C. Andersens Hus for hjælp og løbende interesse for udstillingen; udstillingens mange sponsorer; annoncørerne i udstillingens katalog og tryksager; Odense Congress Center og Odense Congress Hotel for hjælp med tilrettelæggelse for at skabe de rigtige rammer omkring NORDIA 98 i udstillingsdage samt vores udenlandske venner for deres interesse. En speciel tak til Post Danmark, Frimærker, for økonomisk støtte til NORDIA 98 samt til Odense Postcenter for uvurderlig hjælp og vejledning ved udarbejdelse af procedurer for udstillernes forsendelse af eksponater.

Med NORDIA 98, som er det hidtil største arrangement i rækken af frimærkeudstillinger under de tre Odenseklubbers værtskab, har vi lagt op til nogle interessante dage. Det er mit håb, at frimærkefolket i Odense, de nordiske nabolande og vores venner fra Scandinavian Collectors Club vil få nogle gode dage med vores fælles hobby samt en uforglemmelig oplevelse til styrkelse af interessen for at samle på frimærker.

Velkommen til NORDIA 98

Ib Pedersen

Formand for Odense Frimærke Klub

NORDIA 98

Ærespræsidi

Karen Nøhr. Amtsborgmester, Fyn
Anker Boye. Borgmester, Odense
Lars Rand Jensen. Politimester, Odense
Helge Israelsen. Post Danmark
Erik Strunge. Post Danmark, Odense
Per Svendsen. Kalaallit Allakkeriviat
Svanbjørg Manai. Postverk Føroya
Flemming Skov Jensen. Formand for Danmarks Filatelist Forbund
Jørgen Lund. Odense Turistforening
Erling Gormsbøl. H.C. Andersens Hus
Preben Thomasen. Rosengårdcenteret
Tage Christensen. Odense Congress Center

Udstillingens styregruppe

Ib Pedersen. Præsident for NORDIA 98
Lars Boes. Danmarks Frimærkehandlerforening
Lis Birkedal. Post Danmark, Frimærker
Erik Vermeij
Arne Fredens
Flemming Petersen
Jørgen Jørgensen. Juryformand
Poul Frølund

Ungdomsaktivitet

Andreas Vejby Johansen

Udstillingskatalog

Ib Pedersen
Bodil Nørbach

Teknisk komité

Carsten Bjerg: Udstillingsareal
Brian Truelsen: EDB
Åge Nielsen & Arne Bilgrav: Materiel

Katalog

ISBN: 87-88688-59-3

Tryk: Cavi TRYK og KOPIERING, Klokkestøbervej 15, 5230 Odense M.

Forsidebillede: H.C. Andersens Hus, Odense, venligst stillet til rådighed af Grønlunds Forlag, 3450 Allerød.

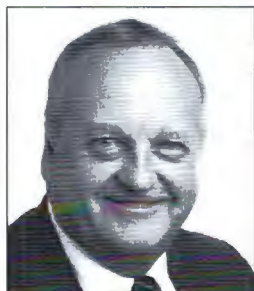
Hálfðan Helgason
Island

Bjørn Myhre
Norge

Arne Thune-Larsen
Norge

Arne O. Olsson
Sverige

Roland Nordberg
Sverige

Sigurdur R. Pétursson
Island

Juryelever

Per Friis Mortensen
Danmark

Jan Billgren
Sverige

Søren Juhl Hansen
Danmark

BRING HOME A BEAUTIFUL SOUVENIR

STAMPS

FROM THE FAROE ISLANDS

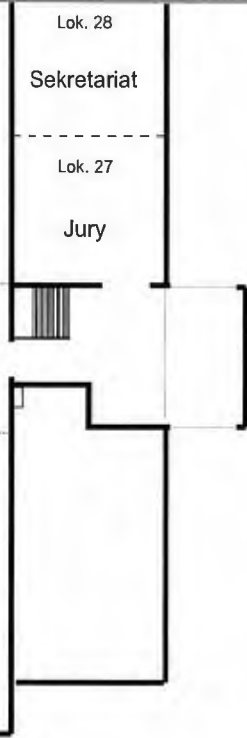
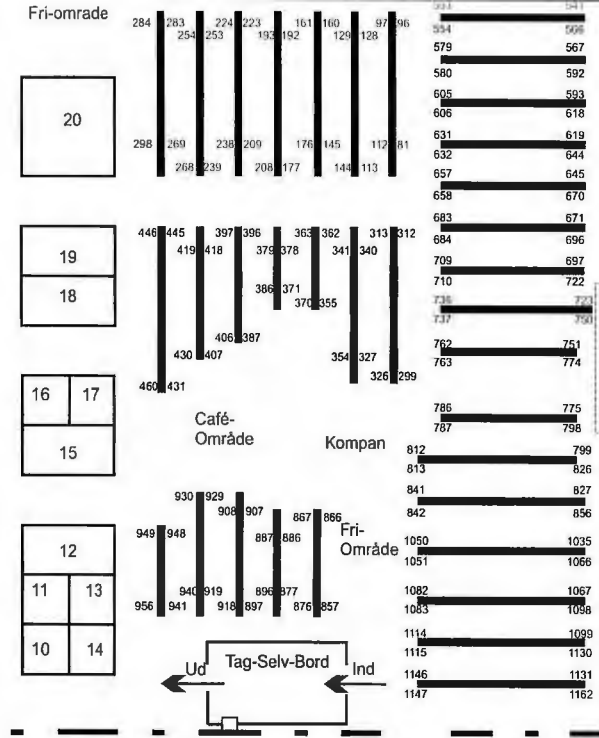
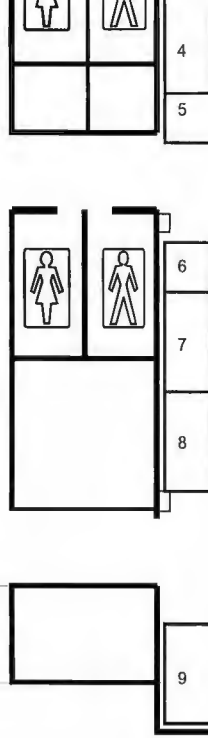

	NUMBER OF COPIES	PRICE PER ITEM	Please charge my ☐ VISA ☐ Eurocard ☐ MC
☐ 1994 Year Pack		DKK 87.60	Card number:
☐ 1995 Year Pack		DKK 98.00	Exp. date:
☐ 1996 Year Pack		DKK 117.00	Signature:
☐ 1997 Year Pack		DKK 120.00	Name:
100 DKK approx. US \$ 15.50			Address:
☐ Send me information about Faroese Stamps			 Postverk Føroya Philatelic Office FR-159 Tórshavn The Faroe Islands E-mail: filateli@postverk.fo Internet: www.stamps.fo
☐ I enclose cheque in my currency			

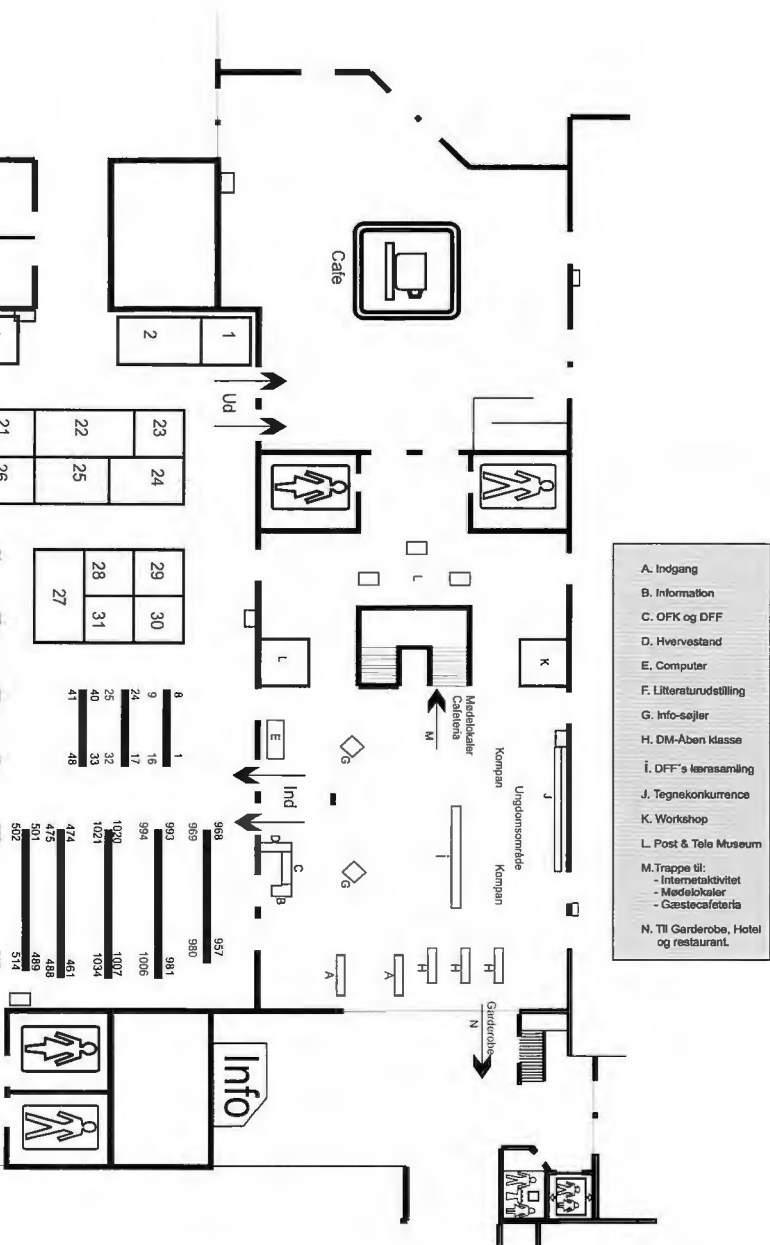
Fortegnelse over standholdere

Stand nr. Firmanavn

- 1 Ileta Frimærkehandel
- 2 Leni Frimærker
- 3 OH Frimærker
- 4 Thomas Høiland Frimærkeauktioner
- 5 Vestjysk Frimærkehandel
- 6 Fyns Frimærke Service
- 7 Hirtshals Frimærker
- 8 Roskilde Frimærke- og Mønthandel
- 9 Nellemann & Thomsen Frimærkeauktioner
- 10 Nilfrim
- 11 Viking Frimærker
- 12 Skandia-Postiljonen A/S Frimærkeauktioner
- 13 Erik Paaskesen
- 14 Trekantens Frimærkehandel
- 15 Pierre Terrisse Frimærke- & Brevbutikken
- 16 Fil-engros
- 17 ES Frimærker
- 18 Valby Frimærkecenter
- 19 Aarhus Frimærkehandel
- 20 England & Kanalørne, Nordfrim
- 20 USAs Postvæsen, Nordfrim
- 20 Tysklands Postvæsen, Nordfrim
- 20 Hong Kongs Postvæsen, Nordfrim
- 21 Ege Bjerregaard, Frimærker
- 22 Skala Frimærker
- 23 NJR Frimærker
- 24 Post Greenland, Grønlands Postvæsen
- 25 Postverk Føroya, Færøernes Postvæsen
- 26 Lindner
- 27 Post Danmark, Frimærker
- 27 Norges Postvæsen
- 28 POSTPHIL ISLAND, Islands Postvæsen
- 29 Posten Finland Frimærksentral, Finlands Postvæsen
- 30 Posten Frimärken Kundeservice, Sveriges Postvæsen
- 31 Posten Åland, Filatelic Service, Ålands Postvæsen

Hal A

Stand nr. 1

**ILETA
FRIMÆRKEHANDEL**

v/ Steen Rosling
Fiolstræde 20
1171 København K
Tlf. 33129123

Stand nr. 4

Ønsker De at sælge Deres
mønt- eller frimærkesamling
er AUKTION den rette løsning!

Ring i dag for en
uforpligtende vurdering!

Tlf.: 3386 2424

THOMAS HØILAND
AUKTIONER A/S
Frimærker & Mønter

Stand nr. 8

**ROSKILDE FRIMÆRKE-
OG
MØNTHANDEL**

v/ Ejvind Dahl Jensen
Algade 28, 4000 Roskilde
Tlf. 46367419
Fax 46367418

Stand nr. 15

**FRIMÆRKE &
BREV BUTIKKEN**

v/ Pierre Terrisse
Gl. Kongevej 80
1850 Frederiksberg C
Tlf. 33259190

Stand nr. 16

Fil-Engros
v/Dennis Jensen
Rosenørns Allé 42
1970 Frederiksberg C
Tlf. 35368242

schaubek

Stand nr. 17

ES Frimærker

v/ Erik Schrøder
H.C. Ørstedsvvej 38
1879 Frederiksberg C
Tlf. 33251553

Stand nr. 18

Valby Frimærkecenter

v/ Anders Bodenhoff
Vigerslev Allé 26
2500 Valby
Tlf. 36160084
Fax 36309666

Auktioner hver måned

Stand nr. 19

Bruunsgade 45
8000 Aarhus C
Tlf. 86125288

Stand nr. 20 Hong Kongs Postvæsen NORDFRIM DK-5450 Otterup	Stand nr. 20 Tysklands Postvæsen NORDFRIM DK-5450 Otterup
Stand nr. 20 USA's Postvæsen NORDFRIM DK-5450 Otterup	Stand nr. 20 England og Kanaløerne NORDFRIM DK-5450 Otterup
Stand nr. 24 POST Greenland DK- Amager Landevej 171 C 2770 Kastrup Grønland - Postboks 115 3951 Qasigiannnguit	Stand nr. 25 Postverk Føroya FR-159 Tórshavn Færøerne
Stand nr. 27 Post Danmark Frimærker Vesterbrogade 67 DK-1620 København V	Stand nr. 27 Norges Postvæsen Postboks 3770, Gamlebyen N-0135 Oslo 1 Norge
Stand nr. 28 POSTPHIL ISLAND IS-128 Reykjavik Island	Stand nr. 29 Posten Finland Frimärkscentralen FIN-00011 POSTEN Helsingfors, Finland
Stand nr. 30 Posten Frimärken S-981 84 Kiruna Sverige	Stand nr. 31 Posten Åland FIN-22101 Mariehamn, Åland Finland

Udstillingssouvenir fra Odense klubberne

Udstillingsblok fremstillet i anledningen af Odense Filatelistklubs 50 årsjubilæum i 1966.

Kassetømningsstempel benyttet ved Frimærkets Dag i Odense i 1995, der blev afholdt på Jernbanemuseet.

Børnebillet fra veterantogskørsel i forbindelse med Odense Filatelistklubs og Arbejdernes Frimærke Klubs udstilling i 1991, inden klubbernes sammenlægning.

„befordret med veterantog”
Odense - Højby

Veterantoget medbragte også post på turen Odense - Højby i 1991.

Posthistorie - Breve Stempler - Postkort

Speciale Danmark, Island, Grønland, Færøerne samt breve hele verden

Jeg lægger inde med et fyldigt lager og køber derfor omgående materiale fra disse områder.

VIKING FRIMÆRKER Bendy Knudsen

Rasmus Nielsens Vej 60, Dk-5471 Sønderød

Tlf. 64 84 11 94 Fax 64 84 16 40

Besøg os på stand nr. 11

L 25	Don Brandt Walking Into Iceland's Postal History.	Island
L 26	Heimir Þorleifsson Póstsaga Íslands 1776-1873 (Islands Posthistorie 1776-1873)	Island
L 27	Tore Gjelsvik Postal History of the Norwegian Hamburg Line 1853-1865 - The New Handbook	Norge
L 28	Kristian og Erling Johan Aune Innenrikske Portotakster & Gebyrer 1877-1995	Norge
L 29	Norsk Filatelistforbund og Filatelistisk Forlag AS Håndbok over Norges Frimerker	Norge
L 30	Oslo Filatelistklubb Norgeskatalogen 1998. Katalog over Norges	Norge
L 31	Tore Gjelsvik Norway Number One - The New Handbook	Norge
L 32	Norsk Filatelistforbund Filatelistisk Årbok 98	Norge
L 33	Filatelistförbundets Förlag AB Svensk Stämpelfakta	Sverige
L 34	Filatelistförbundets Förlag AB Svensk Filatelistisk Tidskrift 1997	Sverige
L 35	Per Olov Abrahamson Handbok över Isländska Stämplat av typerna D, A, G och C	Sverige
L 36	Staffan Karlsson Militärpostal Tidskrift (Sveriges Militärpostsällskap)	Sverige
L 37	FACIT Förlags AB FACIT Special Katalog för de nordiska länderna 1997 - 98	Sverige
L 38	FACIT Förlags AB FACIT POSTAL VI (utgiven 1997)	Sverige
L 39	Gunnar Joos Svenska Charta Sigillater (Katalog utgiven 1997)	Sverige

Med forbehold for ændringer til udstillerlisten
indløbet efter redaktionens afslutning
15. juli 1998

Udstillerfortegnelse - alfabetisk

Navn	Rammenr./ Litteratur	Navn	Rammenr./ Litteratur
Abitz, Andreas	L 13	Eklöw, Sören	737-742
Abrahamson, Per Olov	743-750	Ellingsen, Knut-Edvart	1011-1015
Abrahamson, Per Olov	L 35	Esbjerg Filatelistklub	1163-1164
Ahrberg, Lars	689-696	FACIT Förlags AB	L 37
Anders, Sigge	269-278	FACIT Förlags AB	L 38
Andersen †, Leif	29-32	Filatelistförbundets Förlag AB	L 33
Andersson, Sven-Åke	289-298	Filatelistförbundets Förlag AB	L 34
Ankarcrona, Gustaf	632-638	Finlands Filatelistförbund rf	L 20
Ånason, Guðni Friðrik	1016-1020	Finlands Filatelistförbund rf	L 21
Aro, Kauko	877-882	Fogelvik, Carl Erik	1138-1140
Aro, Kauko	1039-1041	Forssén, Arne	219-223
Arvidson, Elisabet	1135-1137	Fossmark, Atle	489-496
Arvidsson, Kjell	1132-1134	Frandsen, Lisbeth	965-968
Aune, Erling Johan	639-644	Frantz, Gregory	355-362
Aune, Kristian og Erling Johan	L 28	Fredens, Arne	193-198
Banfaly, Tomas	820-825	Frederiksen, Michael Harritsø	436-440
Barsøe-Andersson, Bo	837-841	Gjelsvik, Tore	L 27
Bay, Arne J.	1089-1091	Gjelsvik, Tore	L 31
Bek-Pedersen, Svend	827-831	Gouiedo, Leif	1150-1152
Bek-Pedersen, Svend	832-836	Gradin, Karin	985-987
Benfield, Dr. William R.	103-107	Grubich, H. A.	57-64
Berg, Rune	684-688	Grubich, Jan	49-56
Bergstedt, Robert	981-982	Grunewald, Günter	793-798
Birkerød Frimærkeklub	1167-1168	Grøntoft, Øystein	371-378
Bjerg, Carsten	214-218	Gustafson, Jöns Birger Magnus	1147-1149
Björnermark, Anna	1032-1034	Guttesen, Vøgg	209-213
Bliese, Kurt	897-901	Hagsten, Karsten	129-136
Boes, Lars	L 10	Halpern, Don	471-478
Boes, Lars	L 11	Hammarbäck, Gullbritt	1115-1117
Boes, Lars	L 15	Hansen, Henrik Svelmøe	995-998
Boes, Lars	L 16	Hansen, Lars Frederik	999-1002
Boes, Lars	L 17	Hansen, Leif	573-579
Boye-Hansen, Lilian	1035-1036	Hansen, Svein Arne	731-736
Brandt, Don	L 24	Heikkola, Arvo	1077-1079
Brandt, Don	L 25	Helland, Paal Berg	645-652
Brusheim, Katarina	992-994	Hemdrup, Knud	1042-1044
Christensen, Arvid	1051-1053	Hesselgren, Kurt	914-918
Clausen, Janus	959-962	Hilberg, Torben	497-501
Clausen, Ole	431-435	Hinnerichsen, Bjørn	313-318
Dahlvig, Gunnar	1156-1158	Hirvikoski, Kaarlo	606-610
Du Bois, John L.	89-95	Hirvikoski, Kaarlo	1080-1082
Ekholm, Bertil	799-804	Holm, Ewa	1095-1096
Ekholm, Maj-Britt	1121-1123	Höglund, Olof	327-334

<i>Navn</i>	<i>Rammenr./ Litteratur</i>	<i>Navn</i>	<i>Rammenr./ Litteratur</i>
Høiland, Thomas	L 22	Lethraborg, Torben	L 12
Illum Hansen, Hakon	25-28	Liakjell, Lars	264-268
Isotupa, Aimo J.	363-370	Lindblad, Christer	1144-1146
Isotupa, Mikko	973-976	Lindskog, Karlo	17-24
Jen sen, Brian	1021-1024	Lindskog, Karlo	1074-1076
Jensen, Freddy West	425-430	Lorentzen, Peer	484-488
Jensen, John Vestergaard	150-154	Lund, Eivind	441-445
Jensen, Paul H	805-812	Lunde, Geir	625-631
Jeppsson, Bodil	1029-1031	Lundmark, Kaj	697-704
Jóhannesson, Hjalti	658-662	Lützen, Gunnar L.W.	580-586
Johansson, Gustaf	705-709	Laakso, Tuukka	969-972
Johnson, Robert	1086-1088	Laakso, Tuukka	977-980
Jonsson, Monica	1097-1098	Madsen, Birgit	1060-1062
Jónsson, Jón Adalsteinn	161-166	Madsen, Helge	231-237
Joos, Gunnar	862-869	Malm, Finn	813-819
Joos, Gunnar	L39	Melsæter, Oddvar Jan	446-450
Jørgensen, Carl	561-566	Melsæter, Oddvar Jan	1092-1094
Jørgensen, Carl	1054-1056	Mortensen, Morten	199-203
Jørgensen, Heino	172-176	Moshage, Thomas	528-534
Jørgensen, Anna	1101-1102	Mouritsen, Henrik	182-186
Jørgensen, Anna	1159-1160	Munch-Andersen, Uffe	541-546
Jaatinen, Juha	L 19	Måseidvåg, Einar	187-192
Kalledsø, Hans	521-527	Måseidvåg, Einar	1065-1066
Karlsson, Margaretha	1153-1155	Nagy, Dezsö	379-386
Karlsson, Staffan	847-856	Nelson, Paul A.	L 3
Karlsson, Staffan	L 36	Nerdrum, Eugen	204-208
Kaxe, Erik	1045-1047	Nielsen, Finn	1161-1162
Kirt, Edmund	419-424	Nielsen, Henning	177-181
Kjell, Helena	983-984	Nielsen, Henry Munk	387-395
Kjærgaard, Leif	407-412	Nielsen, Ingolf	1048-1050
Kjærgaard, Otto	547-553	Nielsen, Kai Dagfinn	224-230
Kjøbenhavns Philatelist Klub	1165-1166	Nilson, Kjell	723-730
Knudsen, Per Erik	113-122	Nilsson, Bengt	889-896
Knutzen, Knut-Fr.	299-306	Nilsson, Gunnar	341-348
Kruger, Rolf	787-792	Nilsson, Karl-Gustav	451-455
Kristensen, Per H.	759-768	Nilsson, Leif	710-714
Lagerwall, Tord	715-722	Nilsson, Martin	963-964
Landa, Jan-Stefan	456-460	Nilsson, Per Erik	751-758
Larsen, Harry	479-483	Norén, Tofte	781-786
Larsen, Harry	1057-1059	Norby, Stefan	671-678
Lascombe, Michel Roger	65-72	Norsk Filatelistforbund	L 32
Lauritsen, Erik	137-144	Norsk Filatelistforbund og Filatelistisk	L 29
Laursen, Dr. Dan	870-876	Nørgaard, Kjeld Thomas	535-540
Lavicka, Helmuth	1127-1129	Odense Frimærke Klub	1169-1170
Lehmuskallio, Markku	502-506	Olofsson, Eva	1099-1100

<i>Navn</i>	<i>Rammenr./ Litteratur</i>	<i>Navn</i>	<i>Rammenr./ Litteratur</i>
Olofsson, Eva	1112-1114	Silverberg, Stuart	1130-1130
Olsson, Olle	935-940	Skaare-Botner, Lise	259-263
Oslo Filatelistklub	L 30	Slettebø, Hallvard	949-956
Palmér, Birgitta	1109-1111	Smith, Jay	L 2
Pedersen, Hans	145-149	Spatz, Julius	507-514
Pedersen, Johnny E.	619-624	Speich, Johnny	97-102
Pedersen, Petter E.	279-283	Spejderfrimærkeklubben i Danmark	L 9
Pettersen, Rolf Arild	1103-1105	Spykman, Ingmar	284-288
Pettersson, Ingvar	319-326	Spyridopoulou, Birgit	908-913
Pettersson, Ingvar	842-846	Storm, Kaj	155-160
Pilkrog, Bertil	1067-1068	Sundström, Orvar	73-80
Pitkänen, Risto	593-600	Sæbø, Torstein	335-340
Post & Tele Museum	1-16	Söderholm, Bo	653-657
Post Danmark, Frimærker	47-48	Sørensen, Ove	123-128
POST Greenland	35-36	Saarinén, Björn-Eric	L 6
Posten Finland, Frimærkesentralen	41-42	Taraldsen, Petter J.	587-592
Posten Frimerketjeneste, Norge	45-46	Taskinen, Jani	1025-1028
Posten Frimärken, Sverige	43-44	Teistung, Svein Howard	679-683
Posten Åland	39-40	Þorleifsson, Heimir	L 26
POSTPHIL ISLAND	37-38	Thorsteins, Thor	857-861
Postverk Føroya	33-34	Thorsteins, Thor	L 23
Poulsen, Poul-Erik	1037-1038	Thuesen, Mads	307-312
Pålsson, Sigvard	1069-1070	Thøgersen, Poul	413-418
Rafner, Claus	L 7	Tolbøl, Knud	167-171
Rasmussen, Arne V.	919-924	Torbensen, Erik	466-470
Rasmussen, Arne V.	L 8	Tranberg, Henrik	1063-1064
Rasmussen, Carlo I.	L 14	Trettin, Editor, Kenneth	L 1
Rasmussen, Eigil	254-258	Tuxen, Hans Jacob	397-406
Rasmussen, Henning	349-354	Ullerup, Martin	988-991
Rasmussen, Ib Krarup	515-520	Urbak, Hans	601-605
Rasmussen, Knut Richard	902-907	Veggeland, Turid	925-929
Rasmussen, Leif W.	941-948	Viittanen, Jaana	1083-1085
Rasmussen, Philip	567-572	Virum Frimærke Klub	1171-1172
Rasmussen, Torben Gregers	554-560	Wademan, Bertil	1124-1126
Rautiainen, Petri	246-253	Wallberg, Börje	775-780
Riboldt, Mogens	663-670	Wallberg, Börje	1141-1143
Ritola, Aarre	769-774	Warren, Alan	L 40
Rostoft, Birgitte	1071-1073	Weitling, Fritjof	81-88
Rusch, Hans-Walter	461-465	Welch, Bill	L 4
Räihä, Tomi	1007-1010	Welch, Bill	L 5
Römpke, Siegfried	883-888	Wengraf, Ulla	1118-1120
Schjøte, Kennet	1003-1006	Ørmdorf, Leif	239-245
Schønning, Hans	L 18	Österdahl, Bengt-Göran	930-934
Schøyen, Bjørn A.	611-618	Østerkjærhus, Søren	957-958
Silverberg, Stuart	108-112	Østlund, Tor	1106-1108

Udstillingens stempler

De tre stempler, der anvendes af det danske postvæsen i udstillingsdagene. Forsendelser, der lægges i udstillingens brevkasser, afstemples med disse stempler:

Fredag den 16. oktober 1998:
NORDIA 98 dag

Lørdag den 17. oktober 1998:
Odense Frimærke Klub's dag

Søndag den 18. oktober 1998:
Arrangørernes fælles dag

Nordiske Postvæseners stempler:

Postverk Føroya

Færøernes Postvæsen anvender
stemplet i alle udstillingsdage

Post Greenland

Grønlands Postvæsen anvender
stemplet i alle udstillingsdage

Udstillingens stempler

Sveriges Postvæsens stempel

Sveriges Postvæsen anvender stemplet alle tre udstillingsdage, med ny dato hver dag

Ålands Postvæsen

Ålands Postvæsen har udgivet dette smukke kort med motiv af H.C. Andersens Hus. Det kan købes på udstillingen.

Finlands Postvæsen

Finlands Postvæsens specielle halv-måneformede stempel, anvendes i alle udstillingsdagene.

Scandinavian Collectors Club

*Af Alan Warren
USA*

Scandinavian Collectors Club kan føre sine rødder tilbage til den mindeværdige dag, den 25. november 1935, hvor seks samlere mødtes i New York City og dannede "The Finnish-American Stamp Club". I de næste seks år fortsatte gruppen under dette navn indtil den 13. februar 1942, da 17 medlemmer mødtes og stemte for en ændring af klubbens navn til Scandinavian Collectors Club of New York. Ordet "Scandinavia" er anvendt her i en bredere betydning af de nordiske områder, inklusive Finland, Slesvig, St. Bartholomew og mange andre lande, der er associeret med de nordiske samleområder.

Det efterfølgende år udsendtes det første nummer af klubbens tidsskrift: The Posthorn, som i 1993 markerede sit 50 års jubilæum.

Klubben fortsatte med at have sit hovedsæde i New York, da mange af klubbens bestyrelsesmedlemmer var bosiddende der, men i de næste 15 år voksede tilgangen af medlemmer fra hele USA støt til over 800 medlemmer og med seks afdelinger. I 1959 blev navnet ændret til "Scandinavian Collectors Club".

I det følgende år flyttede hovedparten af de aktive bestyrelsesmedlemmer fra New York til Chicago, og klubben blev ændret til en "non-profit uddannelsesorganisation". Noget senere ændredes klubben igen til at være en non-profit skattefri organisation under The United States Internal Revenue Service code, og blev således i stand til at modtage donationer uden at skulle betale skat af disse.

Efterhånden som klubben blev nationalt og internationalt kendt, indvalgte bestyrelsesmedlemmer og funktionsmænd fra nær og fjern uden hensyn til fra hvilken by eller stat, de kom.

Klubbens tidsskrift

Gennem årene har 28 medlemmer været præsident for SCC begyndende med Eino Fagerstrom for "The Finnish-American Stamp Club" til den nuværende SCC præsident Roger P. Quinby. "The Posthorn" har i mange år været anset som værende den "Skandinaviske Filatelis videnbank", og dets indhold er blevet

indekseret af så velrenommerede forskere som Carl H. Werenskiold og andre. Tidsskriftets kvalitet er blevet anerkendt ved bedømmelser på mange nationale udstillinger i litteraturklassen, hvor det har vundet fra sølv- til guldmedaljer samt guldmedalje på den internationale frimærkeudstilling STOCKHOLMIA 1986.

Foruden de fire årlige numre af tidsskriftet udgives til tider specialstudier eller supplementer til fx postale takster, frimærkedesign, bibliografier og indekser.

"The Posthorn" har haft fjorten forskellige redaktører bl.a. kapaciteterne Carl E. Pelander, Carl H. Pihl, Frederick A. Brofos og Reidar Norby.

At finde en pligttro frivillig til at være redaktør af et sådant tidsskrift er ikke let. I 1997 tog Joe E. Frye dette ansvar for tredje gang, men blev desværre nødt til at træde tilbage på grund af sygdom. Den nye redaktør er Sandra Downs, som har lavet Scandinavian Collectors Club's web-sider.

I de 54 år, tidsskriftet er udkommet, har der kun været anvendt to trykkerier til trykning af tidsskriftet. Harlan W. Miller trykte tidsskriftet i de første 41 år til 1984, hvor Dennis W. Wilcox overtog trykningen.

Ærespriser for god indsats for SCC

SCC har været stolt af mange af sine medlemmers indsats gennem årene, ikke kun deres indsats for SCC, men også deres indsats for skandinavisk filatelisamarbejde i almindelighed.

SCC råder over tre forskellige ærespriser til at hædre sådanne medlemmer: Carl E. Pelander's Ærespris, indstiftet til ære for et medlem, der var med til at stifte klubben, og som altid var villig til at hjælpe sine filatelistkolleger i alle skandinaviske spørgsmål; denne ærespris uddeles nu og da til personer, der har gjort en ekstraordinær indsats i henhold til Scandinavian Collectors Club's formål. Nogle af modtagerne er Carl H. Werenskiold, Harlan W. Miller, Marvin D. Hunewell, W. E. Melberg og Jared H. Richter.

Earl Grant Jacobsen's Ærespris blev indstiftet i 1975 til ære for en forsker af skandinavisk filateli i almindelighed og af norsk filateli i særdeleshed. Prisen gives til personer, der har gjort en fremragende og dybdegående filatelistisk forskning i skandinavisk filateli. Blandt modtagerne af denne fornemme ærespris er Eric B. T. Kindquist, Victor E. Engstrom, Robert G. Stone og Michael E. Hvidonov.

Den tredje form for hædersbevisning, SCC kan uddele, er udnævnelsen til Æresmedlem for enestående arbejde for at fremme Skandinavisk Filateli. Mere end 20 personer har modtaget denne hæder begyndende med Carl E. Pelander i 1937, og yderligere kan nævnes Nils Strandell, G. A. Hagemann, Roland King-Farlow, Svend Yort, Lauson H. Stone og Sigurdur Thorsteinsson.

Andre forhold

SCC uddeler også en national ærespræmie på udstillingen i forbindelse med sin

årlige generalforsamling til det bedste skandinaviske eksponat. Ærespræmien, der er en Orrefors Corona krystalskål, har siden 1983 været stillet til rådighed af Scott og nu afdøde Joanna Taylor. Ydermere giver SCC guld, sølv- og bronze- medaljer på den til SCC-generalforsamlingen hørende udstilling eller til andre udstillinger, hvor der er et passende antal nordisk-relaterede eksponater.

I mange år har medlemmerne glædet sig over at kunne købe og sælge materiale til deres samlinger via "Scandinavian Stamp Mart". Dettets cirkulationssendinger tillader medlemmerne i ro og mag at finde frimærker til deres specielle samleområder gennem udvalgsendinger, som bliver sendt via postvæsenet.

SCC's bibliotek bliver i øjeblikket bestyret af Dr. W. E. Melberg. Dette højt specialiserede bibliotek inkluderer over 100 nationale og internationale udstillingskataloger, næsten 50 audiovisuelle programmer (lysbilleder med tilhørende båndforedrag), som kan lånes af de enkelte regionale SCC-fraktioner og vises på deres møder. Ydermere indeholder biblioteket over 800 individuelle artikler, omkring 40 tidsskrifter og over 1.000 håndbøger, monografier og kataloger vedrørende alle grene af skandinavisk filateli.

Der findes omkring 20 fraktioner eller regionale grupper i de største hovedstadsområder i USA og Canada, hvor de mødes for at studere cirkulationssendinger og udveksle oplysninger om deres samleområder. Igennem årene har SCC også nedsat specialiserede studiegrupper, der har emner såsom islandske stempler, Dansk Vestindien og Sveriges ringtype.

Her kan du få oplysninger om SCC

SCC har medlemmer i mange lande, og er du interesseret, kan du få oplysninger om SCC-medlemskab hos SCC's hovedsekretær Robert Lang, P.O. Box 125, Newark DE 19715 USA.

The Scandinavian Collectors Club

by Alan Warren

The Scandinavian Collectors Club traces its roots to that fateful day of November 25, 1935 when six collectors gathered together in New York City and established the Finnish-American Stamp Club. For six years the group continued under that name until February 13, 1942 when seventeen members gathered and voted to change the name of the organization to the Scandinavian Collectors Club

of New York. The term "Scandinavia" is used here in the broader sense of Nordic areas including Finland, Slesvig, St. Bartholomew and the many other countries associated with this field of collecting.

The following year the first issue of the club's journal appeared, *The Posthorn*. In 1993 the journal marked its golden anniversary. The Club continued to be based in New York City with respect to many of its officers, but it grew nationally over the next fifteen years, increasing to over 800 members and six area chapters. In 1959 the name was shortened to the Scandinavian Collectors Club.

The following year the core of dedicated officers shifted from New York to Chicago and the Club was incorporated. More recently the Club's incorporation papers were changed once again so that it became a non-profit tax exempt organization under the United States Internal Revenue Service code, and thus able to accept donations without tax consequences.

As the Club became nationally and internationally recognized, the officers and directors were drawn from across the country without focus on a particular city or region.

The Club Journal

Over the years 28 members have served as President, beginning with Eino Fagerstrom of the Finish-American Stamp Club up to the current SCC President Roger P. Quinby. The

Posthorn has for many years been considered "The Bank of Scandinavian Philatelic Knowledge" and its contents have been indexed by such dedicated researchers as Carl H.

Werenskiold and others. The quality of the journal has been recognized with its achieving silver to gold medals in many national philatelic literature competitions and with a Gold at STOCKHOLMIA 1986. In addition to the four annual issues, there are occasional special studies or supplements which have focused on postal rates, stamp designs, bibliographies, and indices.

The *Posthorn* has been created under the editorship of fourteen individuals including such stalwarts as Carl E. Pelander, Carl H. Pihl, Frederick A. Brofos, and Reidar Norby.

Finding a dedicated volunteer to assume the task of preparing and editing a society journal is not easy. In 1997 Joe E. Frye took on this responsibility briefly for the third time but then had to step down for reasons of health. The new editor is Sandra Downs who established the Scandinavian Collectors Club web page and has studied desktop publishing. In the fifty-four years of publication there have been only two printers involved with production of the journal. Harlan W. Miller served as printer for the first 41 years until Dennis W. Wilcox took over in 1984.

Service Awards

SCC has been proud of the service of many of its members over the years, not only to the Club but also to the Scandinavian philatelic community at large. Three service awards bring recognition to the contributions of these individuals. The Carl E. Pelander Award, named in memory of a founding member who was always willing to assist his fellow philatelists in all phases of Scandinavian interests, is given from time to time to recognize those who have performed outstanding work in furthering the aims of the Scandinavian Collectors Club. Some of the recipients include Carl H. Werenskiold, Harlan W. Miller, Marvin D. Hunewell, W. E. Melberg, and Jared H. Richter.

The Earl Grant Jacobsen Award was established in 1975 to honor a student of Scandinavian philately in general and Norwegian philately in particular. The award recognizes the contributions of those who have conducted outstanding philatelic research in advancing Scandinavian philately. Some of the recipients of this prestigious honor include Eric B. T. Kindquist, Victor E. Engstrom, Robert G. Stone, and Michael E. Hvidonov.

The third form of service recognition is Honorary Membership in SCC for those who have contributed outstanding achievements in the furtherance of Scandinavian philately.

Over twenty individuals have been so recognized beginning with Carl E. Pelander in 1937 and including many others such as Nils Strandell, G. A. Hagemann, Roland King-Farlow, Svend Yort, Lauson H. Stone, and Sigurdur Thorsteinsson.

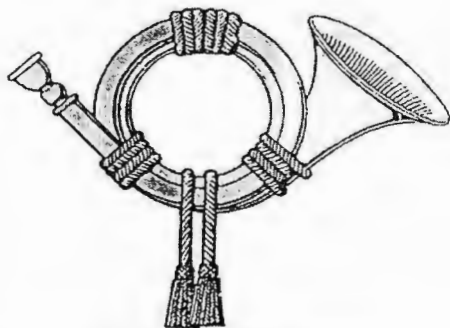
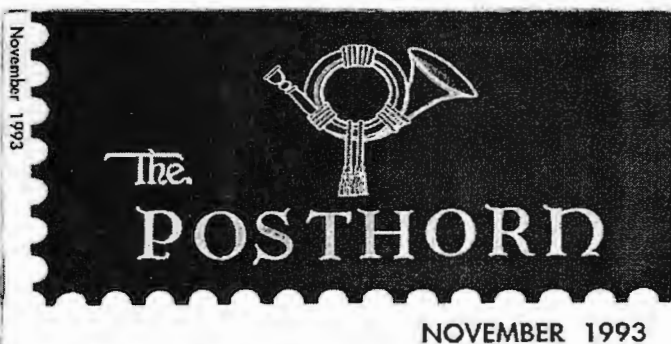
Other Services

SCC also presents a national award at its convention each year to the best exhibit of Scandinavian material. The award, which is a Corona crystal bowl made by Orrefors Glass Works, has been made available since 1983 by Scott and the late Joanna Taylor. In addition the Club presents gold, silver, and bronze medals at the convention exhibition as well as other shows where there are a significant number of Nordic area exhibits.

For many years members have enjoyed the ability to buy and sell material for their collections through the Scandinavian Stamp Mart. This sales circuit allows members to look leisurely at merchandise in their particular collecting area through books sent via the mail. The SCC Library is currently held by Dr. W. E. Melberg. This highly specialized reference collection includes over 100 national and international exhibition catalogs, nearly 50 audio-visual programs which can be borrowed by regional chapters for their meetings, over 800 individual articles, nearly 40 journals, and over 1,000 handbooks, monographs, and catalogs on all phases of Scandinavian philately.

Approximately twenty chapters or regional groups of members are found in some of the major metropolitan areas of the USA and Canada where they gather

for meetings, examine the sales circuit books, and share information about their collecting interests. Over the years SCC has also established special interest study groups on such topics as Iceland cancels, Danish West Indies, and the Ring type stamps of Sweden.

(As drawn by Carl Emil Byer for first issue)

The Posthorn Celebrates its Golden Anniversary

Journal of the Scandinavian Collectors Club

Forsiden af Scandinavian Collector Clubs medlemsblad.
50 års jubilæumssnummeret

1864-udgaven på breve til og gennem Tyskland

*Af Philip Rasmussen
DK-5800 Nyborg*

Lad mig på den beskedne plads sammen med læseren tage et kig hen over de syv år i dansk filateli, hvor danske breve til og gennem Tyskland i det store hele er frankeret med 1864-udgaven, lige så godt kendt som „Krone-Scepter-Sværd“. Det må kaldes et tilfælde, at denne udgave blev indført mindre end to uger efter Dybbøls fald den 18. april 1864 og mindre end et halvt år efter Glücksborgeren Chr. d. 9.s tronbestigelse i november 1863. Skønt planlagt tilbage i 1862 kom 1864-udgaven altså kun lige betids nok til at frigøre en mangfoldighed af breve, som dokumenterer følgerne af tysk besættelse, tysk statsdannelse og økonomisk forenkling. Ikke et ord om, hvem der 130 år senere fører an i „euro“-propagandaen.....

Brev 22.12.1864 fra Sartori & Berger, Kiel, til Ernst Kjær, Kolding. Tolandsfrankeringen skal ses i relation til generalpostdirektørens cirkulære nr. 10 af 30. marts 1864. Iflg. dette skulle breve fra hertugdømmerne anerkendes, hvad enten tilstrækkelig frimærkefrankering var dansk, slesvigsk eller holstensk. Handelsfirmaet Sartori & Berger (som stadig eksisterer ved Oslokai i Kiel) har dog valgt frankering til hhv. fra grænsen syd for Kolding med et holstensk hhv. dansk frimærke. Som sådan er brevet ikke sat i porto, hvorefter det i Kiel påsatte og i Kolding ikke-annullerede danske frimærke blev modtagerens.

Gensidig portoberegning

Den tyske besættelse af hertugdømmerne Lauenborg, Holsten og Slesvig førte til den såkaldte „overenskomstløse periode“ i 1864-65, hvortil ikke at forglemme kom den preussiske portoberegning på 6 sk. „krigsskat“ til besættelsesmagten, der havde bidt sig fast op gennem Jylland. Denne strafporto opkrævedes i juli og august 1864.

Hvad angår den „overenskomstløse periode“, fik Danmark og „Elbhertugdømmerne“ den 30. juni 1865 omsider undertegnet en overenskomst, som pr. 1. august skulle gøre en ende på den gensidige portoberegning for breve mellem disse to områder. I de forudgående 1½ år var breve til Danmark blevet påført 6 sk. i strafporto her, og breve til hertugdømmerne påført 2 Schilling Courant i strafporto der.

Desuden indførtes noget nyt: Gensidig grænseporto mellem posthuse i det dansk-slesvigske grænseland. Resultatet var her indenrigstakster på 4 sk. hhv. 1 ¼ Schilling Courant for almindelige breve.

Postkonventioner mellem Danmark og Preußen

Næsten samtidig fik Danmark den 21. juni 1865 afsluttet en postkonvention med Preußen vedr. porto for breve ud over hertugdømmerne, altså også for breve i transit gennem de tyske postforeningsstater. Tyskland var endnu et kludetæppe på landkortet, omend lapperne under Bismarck blev hastigt større. Det væsentligste resultat i den nævnte konvention var en ensartet brevporto på 12 sk. for almindelige breve indtil 15 g til alle steder i den tysk-østrigske postforening. Dermed ophørte det 11 år gamle system med to danske og tre tyske rayoner (=regioner).

Brev 14.05.1865 fra København til G. de Fontenay, Paris.

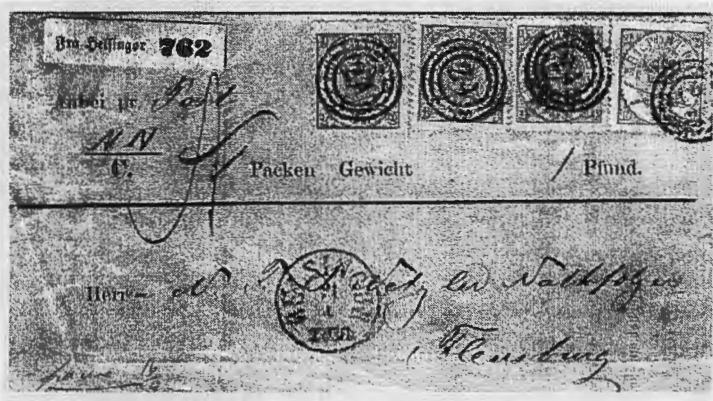
De med rødkridt påtegnede 4½ Silbergroschen udgør den samlede fremmedporto fra Hamburg. Beløbet er omregnet til 6 Schilling Courant (=lubske skilling) og ligeledes påtegnet med rødkridt. Stemplet „P.D.“ angiver, at portoen er betalt frem til modtageren (=payé au destinataire).

Både i Lübeck og Forbach er brevet blevet ekspederet af det Fyrstelige Thurn & Taxiske Postvæsen (fransk: Tour & Tassis), som pr. 1. juli 1867 blev overtaget af den Preussiske Postbestyrelse for 3 millioner Thaler.

Men den fremherskende preussiske tendens til samling og forenkling er ikke slut. Ved udgangen af 1865 er Lauenburg ikke længere et hertugdømme i postal forstand og overgår portomæssigt fra 6 til 12 sk. Østrig har nemlig solgt Preußen sine rettigheder til det lille hertugdømme. Og i sommeren 1867 meddeler det Kongelige Preussiske Generalpostamt fra Berlin, at man har overtaget det Fyrstelige Thurn & Taxiske Postvæsen pr. 1. juli.

Processen gik videre: Den 1. januar 1868 oprettedes det Nordtyske Forbund (postalt: Norddeutscher Postbezirk), en sammenslutning af tyske stater, blandt hvilke Preußen nøjagtig ét år forinden havde gjort sig gældende med overtagelse af Schleswig og Holstein.

Udviklingen gjorde en ny vigtig postkonvention mellem Danmark og det Nordtyske Forbund aktuel. Aftalen kom i hus 7.-9. april 1868 med ikrafttrædelse pr. 1. maj. Her faldt et lille stykke Danmark hos den store nabo: Selveste det Kongelige Danske Overpostamt i Lübeck med det kendte nummerstempel 3. I øvrigt nedlagdes også det danske postkontor i Hamburg, som dog i modsætning til Lübeck ikke havde ført danske frimærker siden 1864.

Adressebrev 11.04.1870 fra F. Culmsee & Søn, Havreholm, Helsingør, til firmaet Netzler Nachfolger, Flensburg.

Pakken på 1 pund er sendt via Kolding 12.04. med ankomst i Flensburg samme dag.

Iflg. generalpostdirektørens cirkulære nr. 10 af 24. april 1868 fordeler portoen 25 sk. sig som påtegnet „franco 16/9“:

1) befordring i Danmark: 4 sk. pr. pund, dog mindst	16 sk.
2) befordring i tysk rayon 1 (grænserayon):	
½ Silbergroschen pr. 2 pund, dog mindst 2 Sgr. =	<u>9 sk.</u>
Samlet franco	<u>25 sk.</u>

Disse takster var blandt 1868-konventionens mange resultater.

Til gengæld, hvis man kan sige det sådan, blev portoen for et almindeligt brev til hele den tysk-østrigske postforening endnu en gang nedsat, nu fra 12 til 8 skilling. „Rabatten“ fra 1865 på breve i grænselandet og til hertugdømmerne fortsatte uændret.

Generalpostdirektør Danneskjold-Samsøes cirkulære

Den ovenfor omtalte postkonvention medførte et fyldigt cirkulære fra vor generalpostdirektør Danneskjold-Samsøe (1804-94), hvori man bl.a. redegør for begrebet portoandele, når et brev fra Danmark skal sendes i transit gennem det nordtyske postområde. Netop disse portoandele er så typiske for 1860'ernes breve fra Danmark til udlandet, hvad enten destinationen er fx Finland, Schweiz, USA eller New Zealand.

Brev 11.09.1867 fra København til V.M. Jensen, Millerton i Californien.

Afsenderen har selv foretaget dirigeringspåtegningen, som berettigede til en lavere porto end via England. Ved ankomsten til Hamburg 12.09. er brevet blevet videreeksperederet til skibet af Hamburgs Bypost. På forsiden har skibets (omkarterings) ekspedition stemplet 14.9.

Med rødkridt er der påtegnet $6\frac{1}{2}$ Silbergroschen i samlet fremmedporto, hvoraf $4\frac{1}{2}$ Silbergroschen er videre fremmedporto. Dette beløb er, som det undertiden ses, også påført brevets bagside.

I begyndelsen af perioden (1864-65) er rødkridtpåtegningerne i Silbergroschen undertiden omregnet til Schilling Courant; derefter kun i de preussiske Silbergroschen, hvor også blåkridtpåtegninger dukker op. Her er de røde tal den samlede fremmedporto ud over den danske grænse, og de blå tal den videre fremmedporto efter transitlandet. Således er det blå tal en „delmængde“ af det røde tal.

Al denne noteren på breve skete af hensyn til afregning afsender- og transitlandet hhv. transit- og modtagerlandet imellem.

Brev 04.12.1868 fra Skælskør til Anders Larsen, Shortland, New Zealand.

Det må have været filateliens skytsengel, som i marts 1997 på det årlige „bytte“møde i Køge gjorde mig til finder af Larsen-arkivet.

Anders Larsen emigrerede i 2. halvår af 1860'erne til New Zealand og blev modtager af i hvert tilfælde 14 kendte breve. Seks heraf er frankeret med 1864-udgaven, og de dokumenterer som eneste arkiv alle tre forsendelsesveje: Via Triest, via Marseille eller via London. Kun brevene via Triest (dengang østrigsk) bærer preussisk samlet og videre fremmedporto, nemlig 8 hhv. 7 Silbergrschen. For de 38 sk. fik familien derhjemme sendt et brev om og ned på den modsatte side af Jorden, hvilket her tog tre måneder, idet brevet på bagsiden er ankomststemplet i Shortland den 6. marts 1869.

På vej mod Verdenspostforeningen i 1874

Selv Norddeutscher Postbezirk blev opslugt i rækken af postale fusioner. Den 4. maj 1871 overtoges det af det Tyske Rigspostvæsen, samme dag som det Tyske Riges forfatning trådte i kraft.

Som det fremgår, falder anvendelsen af 1864-udgaven således præcis i 7-årsperioden mellem Dybbøls fald og det Tyske Riges grundlæggelse, hvilket er en bred posthistorisk udfordring, fordi en meget stor del af dansk udenrigspost kom i direkte eller indirekte berøring med Tyskland i disse omvæltningernes år.

Det er ligetil at drage en konklusion i retning af postal forenkling og prisnedsættelse. Men 7-års-perioden handler også om militær magt og indflydelse, kombineret med en begyndende vilje hos den tyske stormagt til at vise vejen til postalt samarbejde nationerne imellem. Her kommer den tyske generalpostdirektør Heinrich von Stephan (1831-97) ind i billedet med stiftelsen af Verdenspostforeningen i 1874.

BANZHAF

Har gode tilbud i komplette PC-pakker og løse moduler til såvel de professionelle som det private PC-behov - og helt efter dit ønske. Kom ind og se én af BANZHAF's mange gode Boston tilbud som fx Model B767:

Boston Business Line Pentium II 300 Mhz Multimedia PC

Intel Pentium II 300 MHz
64 MB SD RAM
6,4 GB IBM Deskstar 5 Ultra DMA harddisk
17" Farveskærm m. indb. højttalere
Matrox Productiva G 100 8 MB AGP Grafikkort
Sound Blaster AWE 64 lydkort
32 X CD-ROM Drev
Faxmodem 56.0 m. digital telefonsvarer
Mikrofon, E-mail og internetadgang
Windows 95 + masser af software
8 ugers PC-kursus

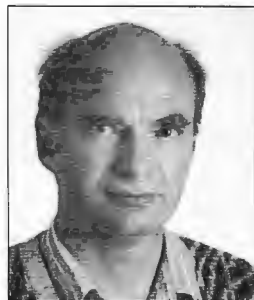
BANZHAF Datas forretninger finder du i følgende byer:

Lyngby	Næstved	Odense	Århus
Lyngby	Jernbanegade 7	Mageløs 9A	Frederiks Allé 116
2800 Lyngby	4700 Næstved	5000 Odense C	8000 Århus C
Tlf. 45 93 44 11	Tlf. 55 77 43 88	Tlf. 66 19 22 44	Tlf. 86 13 36 44
Fax 45 93 44 07	Fax 55 77 46 88	Fax 66 19 22 54	Fax 86 13 78 44

Finland

Konsekvensen af et brev

*Af Hans Urbak
DK-8543 Hornslet*

Formålet med denne artikel er ved hjælp af et brev fra Kommunikationsexpeditionen til Finlands Poststyrelse at vise den finske befolknings reaktion under den tiltagende russificering fra 1881 til 1906 mod endnu et forsøg på at forbyde alt, hvad der var finsk. Ud fra disse diktater og befolkningens modstand mod dem blev der født et sørgemærke den 13. august 1900.

Uddrag af:

Kommunikationsexpeditionens brev

til Poststyrelsen, indeholdende ændrede forskrifter om
Postfrigørelsesmidler, som er brugbare i Finland.

Udstedt i Helsingfors, den 15. juni 1900.

Ministeren for inderigsanliggende har den 5/18. maj udstedt følgende disposition for de i Finland brugbare postfrigørelsesmidler:

Gennem forrige ministers disposition er for indenrigsanliggende om postvæsenet af den 19/31. marts 1891 indført i Finland Kejserdømmets postfrimærker til brug for breve og forsendelser, som indleveres til befordring såvel inden for Storfürstendømmet Finland som også derfra til rigets øvrige dele ligesom til udlandet. Herved tillades ikke desto mindre også anvendelse af finske frimærker, sideløbende med Kejserdømmets, i betaling for korrespondance, som befordres inden for Finland eller er adresseret til en udenlandsk destination.

I henhold til nådige manifest den 31. maj (12.juni) 1890, angående postvæsenet i Storfürstendømmet Finland, ugyldiggøres de finske frimærker til udenlandskorrespondancen fra den 1/14. august indeværende år, efter hvilken tid forsendelserne fra Finland til udenlandsk destination udelukkende skal frankeres med Kejserdømmets frimærker, på grund af gældende postkonventioner og reglement for deres iværksættelse.

Hvad angår korrespondancen, som sendes inden for Finland, tillades på grund af særlig nådig bestemmelse af den 4. maj i år, at for sådan korrespondance,

sideløbende med frimærker i Kejserdømmets valuta, også anvendes frimærker i finsk valuta. Disse frimærker, hvilken type bestemmes af ministeren for indenrigsanliggende, skal til det ydre udseende af våben, ornament og farve være samme som Kejserdømmets frimærker. Betaling for sådanne korrespondancer med frimærker i finsk valuta indkasseres ifølge takster og love fastsat gennem den i Finland gældende postordning.

Retigheden at frankere indenlandsk korrespondance med finske frimærker af nuværende type ophører 1/14. januar 1901.

Dette samt et tilkendegivende herom bliver indrykket i landets aviser den 28. juni, Kommunikationsexpeditionen, i lighed med Kejserliga Senatets beslutning, får poststyrelsen til kendskab og efterlevelse herigennem meddele.

Hvor to datoer er omtalt som fx 1/14. august 1900, betyder det:

At 1. august 1900 er efter den anvendte julianske kalender i Rusland, som blev brugt indtil den 18. januar 1918, og 14. august 1900 er efter den i Finland gældende gregorianske kalender. Tidsforskellen var således i dette århundrede 13 dage.

På brevet herunder kan vi se de to frimærkeudgaver, det handler om. 25 penni frimærket er af den omtalte udgave, som fra den 14. august 1900 blev gjort ugyldig til udenrigsforsendelser. Den blev afløst af de resterende fra den russiske udgave med ringe samt de russiske frimærker, der blev sendt til Finland efterhånden, som ringtypen slap op.

Opfrankeret 20 kopek helsag 25 penni. Sendt fra Helsingfors 17.05.1898 til Oporto 22.05.1898. Frankeret efter gældende takst for 3. vægtklasse.

Max skriver:

„Lieber Richard! I dag (13.08.) er det sidste dag for de kendte gamle finske frimærker. I den anledning sender jeg dig dette kort på sidstedagen. Med sorg over tabet af gamle frimærker kan man købe de såkaldte sørgemærker (stk. 1 penni). Jeg har klæbet et på i kortets venstre side. I morgen (14.08.), førstedagen med de russiske frimærker, sender jeg dig endnu et kort.“

Det er ikke i overensstemmelse med det korrekte, hvad Max skriver om førstedagen (14.08.), disse frimærker med russiske værdier og rigsvåben var gældende både indenlands og udenlands fra deres udgivelsesdag den 1. maj 1891. - Forklaringen om sidstedagen (13.08.) holder heller ikke helt, men herom senere.

Postkort afsendt fra Tammerfors 13.08.1900 og ankomststemplet Postamt 35, 17.08.1900. Frankering i alt 10 penni efter gældende takst på „sidstedagen“.

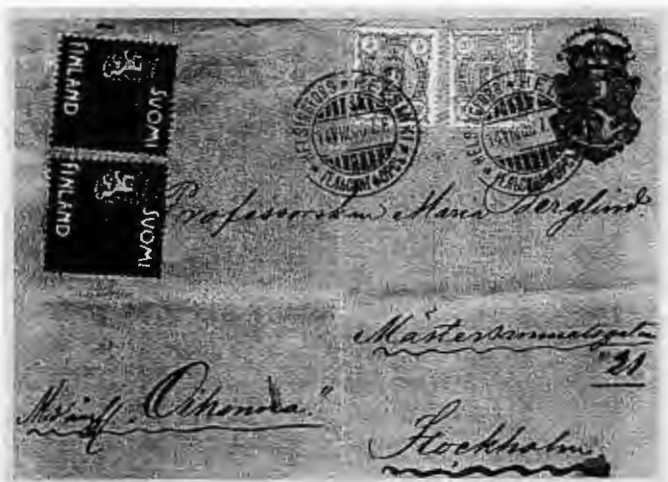

Sørgemærket, der kom i handelen på privat initiativ, blev tegnet af kunstneren A. Gallén - Kallela.

Sørgemærket skulle klæbes på forsendelserne i øverste højre hjørne, dér hvor frimærket normalt skulle sidde.

Ifølge Poststyrelsens skrivelse af 23. juli 1900, skulle brevkort og breve, der fandtes i postkasserne ved morgentømningen den 14. august, betragtes som værende korrekt frankeret jf. gældende postkonvention.

På grund af Poststyrelsens skrivelse er brevet (næste illustration) videresendt uden udtaksering i strafporto. Absolut allersidste mulighed for besørgelse af et protestbrev. Bemærk også aftrykket af Finlands rigsvåben på kuverten.

Brev stemplet Helsingfors 14.08.1900 klokken 7.00 formiddag. Sendt med „OIHONNA“ og ankomststemplet i Stockholm 15.08.1900. Sørgemærkerne kan være klæbet på kuverten senere, med det er tvivlsomt. Frankering 25 penni jf. gældende takst for breve 1. vægtklasse.

Brev af 2. vægtklasse sendt fra Helsingfors 14.08.1900 frankeret med 20 kopek. Sørgemærket er bundet til kuverten med stemplet. Ankomststemplet i København 17.08.1900.

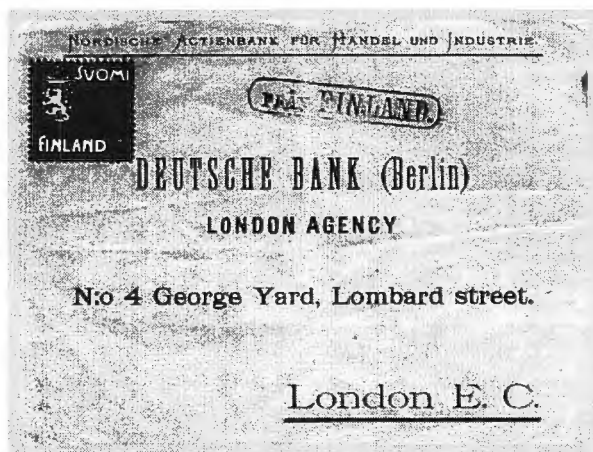
Uddrag af:

Cirkulære från Poststyrelsen i Finland n:o VIII 1900.

Angående forbud til postbefordrerer at modtage korrespondance på hvis omslag er anbragt billeder, vignetter, mærker m.m. lignende, som tillægges politisk betydning.

Som befalt i Kommunikationsexpeditionens for Kejslerliga Senaten for Finland skrivelse til Poststyrelsen af denne dag meddeles posthusene i landet til kendskab og iagttagelse, at i overensstemmelse med den i Kejserdømmet gældende bestemmelse om cirkulation og spredning af forskellige slags billeder, vignetter, mærker og i almindelighed på nogen måde fremstille ting og afbildninger, som tillægges politisk betydning, er forbudt, har ministeren for indenrigsankendende i henhold til artikel 16 fra den internationale postkonvention i Washington den 15. juni 1897 besluttet, at al korrespondance, som har sådanne billeder, som fx. de i handelen forekomne mærker, der er med Finlands våben i rødt og gult på sort bund, ikke må befordres.

Helsingfors, fra Poststyrelsen den 15. august 1900.

Brev med svensk paquebot stempel „från Finland“, sendt via Sverige til London. Transitstempelt i Stockholm 25.08.1900 samt Trelleborg-Sassnitz 27.08.1900. Ankomststempelt i London 28.08.1900. Brevet er frankeret på bagsiden med 10 kopek frimærke med ringe.

En måde at omgå dette forbud på var at lægge breve og brevkort i brevkasserne på de postbåde, der fx sejlede til Sverige, idet sådanne ulovligheder normalt fik lov til at passere uden anmærkninger.

Det var ikke i finernes ånd at anvende russiske frimærker. Der kendes også eksempler på, at finske firmaer, der ikke ville bruge de russiske frimærker, afsendte ganske enkelt deres post ufrankeret. Forinden havde firmaerne så indgået aftale med deres udenlandske samhandelspartnere om, at strafportoer, der blev pålagt deres forsendelser, kunne hhv. pålægges/godtgøres efterfølgende fakturaer.

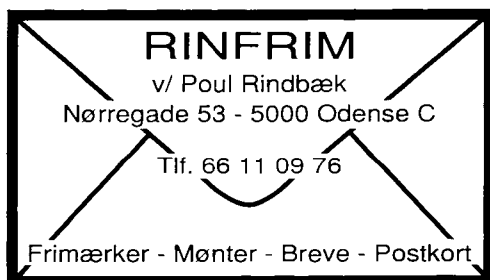
Dette var et lille uddrag af Finlands meget interessante posthistorie.

Lørdag den 17. og søndag den 18. oktober
- de to sidste udstillingsdage på NORDIA 98 -
holder vi åbent i forretningen kl. 10 - 18

Vi byder på en kop kaffe med hjemmebag.

VELKOMMEN - såvel til de "trofaste"
som eventuelle nye kunder

Med venlig hilsen
Gisela og Poul Rindbæk

Danmark-Sverige

*Af Ole Steen Jacobsen
DK-2860 Søborg*

Med vor nærmeste nabo mod øst, Sverige, har der allerede siden den første danske postlov af 1624 været bekendtgjort posttakster mellem kongeriget Danmark og de danske landsdele i Sydsverige.

Og lige siden har der været mange årsager til ændringer i dette dansk-svenske postforhold som følge af krige, bl.a. 1658-1660, og så sent som i 1808, hvor den nyudnævnte danske konge Frederik VI samlede tropper sammen i Dyrehaven nord for København for med kejser Napoleons hjælp at drage i krig for at få de tidligere danske landsdele hjem igen.

Postforbindelsen mellem tvillingerigerne Norge og Danmark foregik gennem Sverige indtil Danmark i foråret og efteråret 1814 måtte afstå Norge til Sverige. Vedrørende postforbindelsen Danmark og Norge indtil 1735 har H. Hjorth Nielsen i 1936 udgivet en bog om emnet. Direkte fast skibsforbindelse mellem Norge og Danmark udenom Sverige skete først i 1820, da postforbindelsen mellem Frederikshavn og Frederiksværn blev startet. I en meget detaljeret form kan dette læses i postkontrollør Fr. Olsen's 7 bind om dansk posthistorie udgivet i årene fra 1889 til 1929. I Norge er der i 1902 udgivet en bog: Norges Post Historie af Hans Berrum, der ligeledes fortæller om Norges forbindelser med Sverige og Danmark indtil 1719.

Allerede fem år før dannelsen af Den almindelige Postforening (den senere Verdenspostforening) i 1874 var der mellem Norge, Sverige og Danmark fra 1869 oprettet en Nordisk Postforening, fra 1946 kaldet Den Nordiske Postforening. Foreningens opgave er at regulere postforholdene landene imellem samt om transitforhold. Den i 1869 aftalte lavere porto for breve til og fra Norge og Sverige end til andre udlande er endnu gældende. Da taksten fra 1875 for breve til udlandet blev fastsat til 20 øre pr. vægtklasse, var den kun 12 øre mellem Danmark og Sverige.

Derfor er der god grund til at samle på breve disse to lande imellem. Materialet ser det ud til, at der er nok af. På samme tid er det muligt at opbygge en posthistorisk brevsamling, som tillige har et nationalhistorisk tilsnit.

Her kan bl.a. nævnes følgende fra 1800- og 1900-tallet:

I 1831 var der udbrudt kolera i Europa igen, og breve mellem Danmark og Sverige skulle desinficeres ved, at brevene blev gennemstukket i et apparat med nåle, brevene og pakkerne skulle gennemryges. Fra den 23.12.1831 blev gennemstikningen opgivet, men gennemrygningen fortsat endnu hen i foråret 1832. Søren Jessen har i PHT i 1987 skrevet udførligt herom.

Portofri forsendelse fra Prinsesse Louise (31.10.1851-1926), senere danske Dronning Louise (1906-1912). Egenhændigt skrevet kuvert til Dronningen af Sverige (gift med Karl XV af Sverige Norge (1826-1859-1872)). Brevet er indleveret 21.1.1869 på Købmagergades Postkontor i København, hvor brevet har henligget til næste dag, hvor det i en samlekuvert for breve til det svenske kongehus er blevet videregivet til Stockholm. Prinsesse Louise blev i 1869 gift med den senere Kong Frederik VIII. Dronning Louise var mor til Kong Christian X (1870-1947).

I Hamborg havde Det danske Postvæsen og Det svenske Postvæsen hver sit postkontor. Det danske i årene fra 1624 til 1864, benævnt K.D.O.P.A. Det svenske i årene 1620-1806 og 1814-1869, benævnt som K.S.&N.P.C. og fra 1857 som K.S.P.A. Om poststemplerne ved disse to postkontorer er der udgivet et hæfte af ARGE Schleswig-Holstein, Hamburg und Lübeck, 1982. For øvrigt er der skrevet utroligt meget om disse postkontorer og deres indbyrdes virke. Bl.a. anbefalede svenskerne sine kunder i visse år omkring 1850, at det var hurtigere at få bragt posten til Sverige gennem det danske postkontor, da der gennem det danske postkontor var daglige afgang nordpå. Det var også muligt at sende sine svenske breve gennem speditorer i Hamborg og København. På grund af den høje svenske indenlandske porto og den dårlige postforbindelse mellem Skåne og Sjælland ses mange privatbefordrede breve til Danmark sendt med rejsende eller speditorer. I enkelte tilfælde er disse breve kun frankeret med danske frimærker til dansk indenrigsporto.

Under 3-årskrigen fra 1848 til 1851 var der mange officerer og soldater fra Sverige og Norge med på dansk side. Disse soldater var enten med i en "fredsstyrke" eller som soldater, der deltog på lige fod med danske soldater. Breve fra disse skandinaviske soldater er meget eftertragtede. Især breve fra svenske og norske soldater på dansk side i 1864-krigen er kommet meget højt op i pris. Om de svenske soldater i 3-årskrigen kan der læses nærmere i bogen: Svensk Militærpost, 1961.

Breve mellem kongeriget Danmark og landsdelen Bornholm kunne sendes via Sverige, og fra den 1. juli 1852 indførtes en ekstra takst for disse breve på 4 RBS. Denne ekstra porto bortfaldt for private breve i 1862 og i 1865 for tjenstebreve.

Om svenske postale forhold kan læses i Sveriges Frankotecken, 1961.

Til afløsning af den optiske telegraf fra år 1800 blev den elektriske telegraf i Danmark startet den 2. februar 1854, igangsat af staten og med telegrafdirektør Peter Faber (1810-1877) i spidsen. Den danske telegraflinie løb fra Helsingør via København-Odense til det danske telegrafkontor i Hamborg. Allerede fra 1. januar 1855 oprettede danskerne et telegrafkontor i Hälsingborg til varetagelsen af telegrafforbindelsen med Sverige via Helsingør-Hälsingborg. Indtil da var de svenske og danske telegrammer blevet sendt med post og skib til og fra Helsingør. Men allerede den 1. april 1858 nedlagdes det danske telegrafkontor i Hälsingborg.

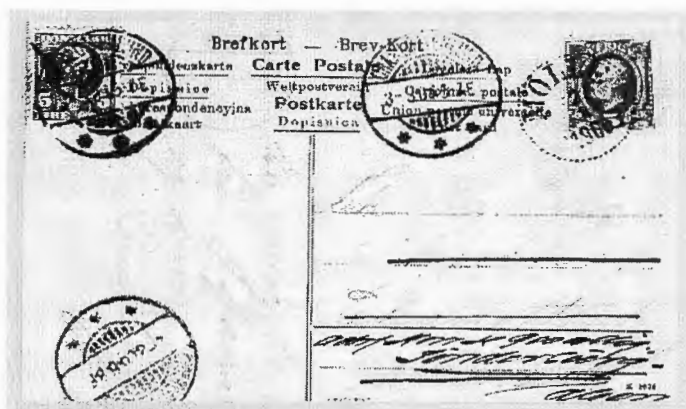
Anbefalet brev sendt den 30.10.1887 fra København til Göteborg. Portoen for brevet udgjorde 10 øre samt et gebyr for anbefaling 16 øre, i alt 26 øre.

Indtil 1865 var der en særlig lav portotakst for breve mellem Sjælland og Skåne, medens der derimod indtil 1868 var en tilsvarende højere takst for breve fra det danske postkontor i Lübeck til Sverige. Denne højere portotakst for breve til Sverige gjaldt også fra hertugdømmerne Holstein og Lauenborg samt fra det kongelige danske postkontor i Hamborg, indtil disse blev afstået i december 1863.

Fra 1872 kendes stemplerne "Fra Sverige" i utallige udformninger anvendt på skibspost til Danmark fra Sverige. Det var ved skibsforbindelserne på ruterne: København-Malmø, Helsingør-Hälsingborg, København-Landskrona, Allinge-Ystad, Frederikshavn-Göteborg og Grenå-Varberg. Se nærmere herom i udstillingskataloget Nordfrimex 83.

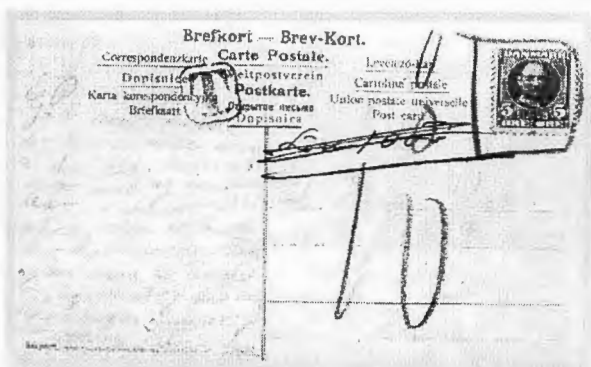
Den 17. juli 1910 foretog Robert Svendsen (1884-1938) den første flyvning mellem Danmark og Sverige, idet han den dag fløj fra Amager til Limhamn. Den 4. juni 1911 blev den første passager fløjet over Øresund fra Malmø til Kløvermarken på Amager. Den 12.9.1912 fløj den tyske zeppelin "Hanza" fra København til Malmø, Ystad, Gedser og videre til Hamborg samme dag, som den var ankommet fra Tyskland. Zeppelineren modtog forudfrankeret brevpost.

Den første regelmæssige postflyvning mellem Danmark og Sverige startede den 15. september 1920 med ruten København-Malmø-Warnemünde-Hamborg. Fra Malmø var der fra 12.8.1920 til 16.10.1920 regelmæssig flyveforbindelse til Stockholm. Den danske rute indstillede sin drift på grund af vinteren fra den 31. oktober 1920.

5-øres svensk brevkort fra Mölle 2.8.1906 til Charlottenlund i Danmark, men her af postvæsenet straks videresendt til Sønderborg i Sønderjylland. Ekstra porto 5 øre, i alt 10 øre for brevkort til Tyskland.

Med den ulykkelige besættelse af Danmark i 1940 skete der igen nye forandringer i postforbindelsen mellem Danmark og Sverige, idet al post fra 9. april 1940 til juli 1940 nu skulle kontrolleres af tyskerne, og derefter af danskerne, hvilket skete fra Centralpostbygningen i København. Fra efteråret 1944 blev censuren dog henlagt til Sønderborg. I de første dage efter besættelsens ophør den 5. maj 1945 ses breve mellem Danmark og Sverige uden censur. Efter ca. 10 dage uden kontrol indførtes denne igen af danskerne, og kontrollen varede indtil oktober 1945.

Brevkort fra Sverige (1907-12) med dansk 5-øres frimærke til Rønne på Bornholm. Først har brevkortet været underkendt af de svenske post-myndigheder, senere godkendt, hvorefter det igen er blevet udtakseret i det dobbelte af manglende porto 5 øre. Svenske portomærker blev udgivet i årene 1874-1891. Fra 1.1.1892 anvendtes almindelige frimærker til brug ved opkrævning af efterporto.

10-øres brev fra Roskilde 23.7.1910 til FDF'eren nr. 45 P.M. Wichmann Jørgensen på sommerlejr i Filipstad. Breve fra ungdomsorganisationerne på sommerlejr fra den tid er sjældne.

BANZHAF

NORDIA 98 og BANZHAF har planlagt at invitere dig på nettet.

Vi giver dig mulighed for at komme ud og søge de nyeste oplysninger om alverdens frimærker.

I hele udstillingens åbningstid står der i et separat rum fem Boston PC'er klar, og de er fyldt til bristepunktet med det nyeste net-kommunikations værktøj.

- du kan søge på nette
- du kan sende en hilsen via nettet
- du kan se de nyeste PC-skud
- du blive overbevist om at i Boston-kvalitet
- du vil opleve en verden til forskel
- du kan lægger hele verden for dine fødder

Danmarks Filatelist Forbund er overbevist om kvalitet - de har længe været forbrugere af Boston-maskiner - og dem har vi også sendt på nettet.

NORDIA 98 sagde også ja! til BANZHAF og Boston.

Lad os vejlede dig til en god løsning for at komme på nettet.

Du finder BANZHAF Datas forretninger i følgende byer:

Lyngby	Næstved	Odense	Århus
Lyngby	Jernbanegade 7	Mageløs 9A	Frederiks Allé 116
2800 Lyngby	4700 Næstved	5000 Odense C	8000 Århus C
Tlf. 45 93 44 11	Tlf. 55 77 43 88	Tlf. 66 19 22 44	Tlf. 86 13 36 44
Fax 45 93 44 07	Fax 55 77 46 88	Fax 66 19 22 54	Fax 86 13 78 44

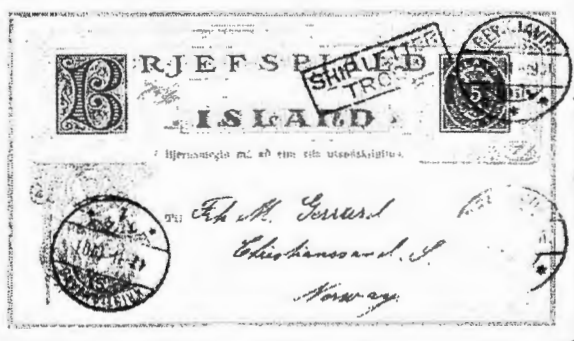
Et skibsbrevkort fra Troon, 1901

*Af Bo Barsøe-Andersson
DK-5230 Odense M*

Troon ligger ved havet, godt 30 km SV for Glasgow, i yderkanten af det mellemskotske lavland, - dér, hvor man finder de store skotske kul- og jernlejer. Byen vender ansigtet ud mod Firth of Clyde, og beliggenheden med de fine naturlige havneforhold er næppe nogen tilfældighed. I 1830'erne udbyggede man havnen med et større moleanlæg i takt med kulhandelens stigende betydning, og netop udskibningen af kul kom til at udgøre størstedelen af handelen fra denne havn. Kullene blev leveret med jernbanen fra Kilmarnock. Det var den første jernbane i Skotland; den blev anlagt i 1811.

At dømme ud fra antallet af de kendte Troon Ship Letter-stempler er der kun tilgået Troon en ret begrænset mængde post fra skibe, der kom fra fremmede havne, dvs. havne uden for De Britiske Øer. Omkring århundredskiftet - Troon havde da omk. 6.500 indbyggere - synes der at have udviklet sig visse handelsforbindelser mellem Troon og Island, i hvert fald er det i denne periode, at man ser det forholdsvis sjældne Troon Ship Letter-rammestempel anvendt - i første række på forsendelser fra Island og Færøerne.

Brevkort fra Island til Norge med skibsstemplet
Troon Ship Letter, 1901.

De islandske forsendelser er gerne blevet afgangsstemplede, som regel i Reykjavik, og ved ankomsten til Troon kan foruden skibsstemplet også være påført et Troon dagstempel. Det er dog ikke tilfældet med helsagskortet afbilledet på foregående side, som blot er påstempelt „SHIP LETTER/TROON“ i ramme.

Kortet med sit værditryk 5 aur, afg.stp. Reykjavik 5.11.1901, har været opfrankeret med ét frimærke, sandsynligvis 5 aur, som desværre er fjernet. 10 aur var udl.taksten for et alm. brevkort i 1901. Kortet er adresseret til Frk. M. Gerrard, Christiansand S., Norway og i Kristiansand blev påført et Tur-I stempel d. 17.11.1901.

Kortet er en hilsen fra ét Gerrard familiemedlem til et andet, fra broder til søster. På bagsiden læser man følgende:

Reykjavik 5-11-01

Kjære søster!

*I dag bliver vi lastet og kommer vist
til at gaa tilsøs i aften. Igaar aftes brændte
vi af et fyrværkeri i anledning af forenings=
dagen. Vi skal gaa til Trohn i Schotland
for order, samt kulle, saa vi er nok lige=
saa fort til Schotland som, dette brev. Vi
skal nemlig have post med. Einar beder hilse
alle hjemme. Hils forældre og søskende
og vær selv hjertelig hilset fra din broder.*

Olaf

Olaf var - tør vi godt sige - vældig godt orienteret om de kommende døgnbegivenheder, og én ting fremgår ganske klart af indholdet: Olaf vidste, at skibet, som han sejlede på, skulle medbringe post fra Reykjavik til Troon, „saa vi er nok ligesaa fort til Schotland som, dette brev“, siger Olaf, underforstået, at hans eget kort nok vil afgå med selv samme post.

Om Ship Letter-stemplet holder, hvad Olafs besked lægger op til. Kortet er gået over Troon, i lukket transit sammen med anden post - netop, må vi uden videre antage - med det skib, som Olaf sejlede på.

I den forbindelse er det værd at præcisere den postale betydning af et Ship Letter-stempel: Rigtigt anvendt, og det er tilfældet her, indikerer stemplet, at den pågældende forsendelse har været befordret med et såkaldt privat skib, dvs. et skib, der normalt ikke var postførende. Hvorledes kortet så er passeret videre fra Troon til Kristiansand, kan vi ikke vide med sikkerhed, men det er nærliggende at formode, at det er gået over Bergen-Newcastle-ruten.

Hvad skulle skibet i øvrigt i Troon? Ifølge Olaf tjente besøget to formål. For det første skulle man tegne nye fragttordr (således tolker jeg vendingen „for

order“). For det andet - og det var nok så vigtigt - skulle man „kulle“, dvs. tage kul ind, hvilket passer fint med billedet af Troon som en af de store kulpladser for datidens skibe. Olaf sejler altså på et dampskib. Men hvem var Olaf Gerrard, og hvilket skib sejlede han på?

Kendere af norsk skibsfart vil måske nikke genkendende til Gerrard-navnet. Det er en gammel skibsrederfamilie fra Kristiansand, hvis interesse for skibsfart går tilbage til midten af 1800-tallet, og hvis navn fortsat er knyttet til maritime og merkantile interesser den dag i dag (1).

Sen anvendelse af Troon Ship Letter-stemplet på brevkort fra Færøerne til Tyskland, 1912. Afg.stp. Thorshavn den 4. aug., transitstemplet Troon den 10. august. Bemærk beskadigelsen af rammen i skibsstemplet. - Stemplet, som blev afsendt af General Post Office i London til Troon den 4. februar 1899, er katalogiseret som nr. 186 hos Hosking, jf. litteraturlisten, med dokumenteret brugstid 1901-12.

Egentlig hed han Olaf Johan til fornavn. Han var født d. 19.4.1878. Hans fader, Johan Nikolai Gerrard, betegnes som „købmand“ i Olaf Gerrards mønstringsrulle, som findes i Statsarkivet i Kristiansand. Han var i bogstaveligste forstand købmand; han var storkøbmand, drev en engros-forretning i skibsudstyr og var i perioder ejer af op til flere skibe. Hans moder, Julie Marie Gerrard, født Stray, var ud af en anden af de toneangivende købmands- og skibsrederfamilier i Kristiansand. De to familier, Gerrard og Stray, stod sig godt med hinanden og arbejdede tæt sammen i perioder.

I øvrigt boede Gerrard-familien på Vestre Strand Gade 30 i Kristiansand; her havde også Olaf sin officielle adresse. Husstanden havde 11 medlemmer, foruden forældre og 2 tjenestepiger i alt 7 søskende deriblandt søsteren, Marie Kathrine, som Olafs kort er stilet til.

Olafs liv på søen starter den 22.5.1896, hvor Olaf får sin søfartsbog. Samme dag påmønstrer han skibet Astrea med afgang fra Kristiansand til England. Fra

da af er det gået støt fremad for Olaf, for i 1898 erhverver han styrmandspatentet og blot 5 år senere følger skippercertifikatet. - Skibet, som Olaf sejlede på, da han indleverer sit kort i Reykjavik d. 5.11.1901, var dampskibet Eros. Det fremgår af Olafs mønstringsrulle, som oplyser, at Olaf i perioden 30.9.1901-13.1.1902 havde hyre på D/S Eros. Dette må altså være skibet, som har ført Olafs kort og den i teksten omtalte post fra Reykjavik til Troon i beg. af november måned 1901.

Eros var et mindre last- og fragtskib, et træskib på 453 brt., bygget året forinden og ejet af O.A.T. Skjelbred, endnu en navnkundig skibsreder fra Kristiansand. - Olaf var nu 23 år og tjente som 2. styrmand om bord på Eros. 1. styrmand var en af Olafs brødre, den 26-årige Einar, som Olaf også omtaler på brevkortet: „Einar beder hilsen alle derhjemme“. Begge brødre var nemlig påmønstret i Kristiansand d. 30.9.1901, hvorfra Eros var afsejlet til Runcorn ved Liverpool. Fra Runcorn fortsatte man d. 17.10. til Reykjavik (2), hvorfra turen - som vi ved de t- gik tilbage sydøstover til Troon d. 5.11. Knap to måneder senere afmønstrede Olaf i Malmø, det var d. 13. januar, medens Einar sejler med videre - for endelig at afmønstre i Sandefjord d. 10. februar 1902.

Kristiansand-Runcorn-Reykjavik-Troon-Malmø-Sandefjord: Eros kom altså viden om i de nordeuropæiske farvande på relativt kort tid. Om skibet hedder det sig endvidere, at det „gik særlig i fart på Island og Middelhavet med fisk“ (3). Ikke desto mindre har det langtfra været nogen hverdagsbegivenhed for Eros og dets kaptajn at skulle medbringe post for postvæsenet. Det var utvivlsomt noget usædvanligt, noget ekstraordinært. Det er også tonen i Olafs besked.

For skibe som Eros gælder, at man havde pligt til, snarest muligt, at oplyse det lokale posthus om, hvorhen man sejlede, hvornår skibet afgik, og hvornår man forventede at ankomme. Og postvæsenet på sin side kunne pålægge skibene at medbringe en eller flere postsække til det af skipper oplyste rejsemål og således hverve netop dette skib til at medføre post på denne ene rejse, hvis postvæsenet skønnede, at der var brug for det - og mod betaling naturligvis.

Historisk set rækker Ship Letter-traditionen langt tilbage i tiden. Men her omkr. år 1900 var postvæsenets brug af lastskibe, fiskekuttere og lign. til individuelle posttransporter stærkt aftaget. Langt hovedparten af den maritime post blev nu befordret med postkontraherende skibe, der sejlede på bestemte ruter og tidspunkter iflg. faste aftaler og overenskomster med postvæsenet. Lejlighedsvis gjorde de private skibe dog stadig fyldest, og endnu helt op i 1930'erne kunne postvæsenet en sjælden gang imellem lade sig betjene af private skibe som supplement til de ordinære postafgange - enten til en gensidig aftalt takst eller, i mangel af samme, i England til 1/4d. pr. brev. - På dette sene tidspunkt var Troon Ship Letter-stemplet dog for længst gået ud af brug. Efter 1. verdenskrig spiller Troon nemlig ikke længere nogen rolle som ankomsthavn for private posttransporter fra udenrigshavne.

Rammestemplet afløste et ovalt skibsstempel, der her ses på et skibsbrev fra Færøerne til Holbæk i 1897 (stemplet er optegnet). Forsendelsen er skibsstemplet på D/S Smiril (stjernestempel), der har modtaget brevet på vej mod Trangisvaag. Trangisvaag ank.stp. den 5. juni og afg.stp. den 6. juni. Ank.stp. Holbæk den 11. juni. - Troons ovale skibsstempel kendes helt tilbage fra 1830'erne. - Solgt på Thomas Høilands 15. frimærkeauktion.

Og Olaf fra Kristiansand, hvordan gik det ham?

Olaf skulle få et langt og til tider dramatisk liv på verdenshavene. Olaf erhvervede skippercertifikatet med „Første Karakter“ d. 3.1.1903, fik dog ingen heldig debut som skibsfører, idet skibet Germa, som i øvrigt var ejet af hans fader, forliste i tæt tåge på et undervandsskær ud for Helsingfors i november 1905. - Olafs tid på havet tæller i alt 18 påmønstringer i årene 1896-1948, kun afbrudt af perioden 1916-23, hvor han synes at have opholdt sig på land. Alle skibe, som han var kaptajn for, var hjemmehørende i Kristiansand, og da Johan Gerrard jr. i 1935 gendanner Gerrard-rederiet er det Olaf, som fører rederiets første skib Songdal.

Med skibet Germa (Germa II, 5282 brt., John Gerrard), som Olaf førte fra 1937, kom han til at opleve krigens gru på nærmeste hold. I begyndelsen var han i fart mellem USA og Østen, men fra november 1942 sejlede han med krigsmateriel fra USA til Middelhavet. Tre gange var han udsat for voldsomme angreb af fly og ubåde, bl.a. under et fem dages langt konvojslag ved De Kanariske Øer, hvor 26 ud af 48 skibe blev torpederet. Det fortælles, at angrebet var så hårdt,

at hele himlen stod i flammer, og midt under det værste råbte kaptajnen, gamle Olaf: „Styrmann, søk shelter!“ Selv viste Olaf ingen tegn på frygt og blev stående på broen (4). Gamle Olaf var da 65 år. - Med Germa II slutter Olafs liv på havet, og d. 8. juli 1949 gik Olaf på pension.

Troon havn, ca. 1890.

Noter:

1. Gerrard-slægten og dens mest fremtrædende medlemmer findes omtalt hos Seland, jf. litt.listen.
2. Jf. Kristiansand-avisen „Fædrelandsvennen“ fredag d. 18.10.1901: „Runcorn 17. (Tel) Dpsk Eros, Skjeldbred afg. til Reykjavik.“ (Statsarkivet i Kristiansand).
3. Seland s. 222.
4. Seland s. 317. & Tønnesen s. 551.

Anvendt litteratur: Joh. Seland, Rederne og skipet: Kristiansand og Mandal fra seil til damp og diesel (Kristiansand 1959). Joh. N. Tønnesen, Kristiansands historie 1914-45, bind 3 (Kristiansand 1974). R.C. Alcock & F.C. Holland, The Postmarks of Great Britain and Ireland (Cheltenham 1940). A. Robertson, The Maritime Postal Markings of the British Isles (1959ff.). R. Hosking, Paquebot Cancellations of the World² (Oxtd 1987).

Utrykte kilder (Statsarkivet i Kristiansand): Mønstringsruller for Olaf og Einar Gerrard samt Folketellingen 1900 for Kristiansand.

Tak til Hilary Shaw (London), Cyril Reid (Troon) og Torbjørn Larsson-Fedde (Farsund). En særlig tak til Reimund Nielsen (Arendal) for flere arkivbesøg i Kristiansand og bemærkninger i øvrigt.

DANSKE FILATELISTERS FÆLLESFOND

Ønsker hjertelig tillykke

Fondens formålsparagraf er:

- 1) at støtte, fremme og udbrede kendskabet til
filatelen i Danmark
- 2) at støtte afholdelse af frimærkeudstillinger
- 3) at støtte udgivelsen af filatelistisk litteratur
- 4) at støtte andre filatelistiske arrangementer
- 5) at støtte og fremme interesse for danske
frimærker i udlandet

Vi kan det der med
miljørigtig plastlommer
- syrefri -
hvor dine frimærker og breve
ikke tager skade

Roal Plast Co. A/S

Gungevej 10 - 2650 Hvidovre

Tlf. 36789000 Fax 36771099

Pakkeposttaksterne mellem Danmark og Island 1870-1945

Ib Krarup Rasmussen
DK-3460 Birkerød

I Posthistorisk Tidsskrift nr. 2, 1989 redegjorde jeg for pakkeposttaksterne mellem Danmark og Norge/Sverige 1852-1931. Jeg vil her gå videre med taksterne for pakker til Island i perioden 1870 til 1945.

Island 1870-1919

I 1870 oprettedes den direkte postdampskibsforbindelse mellem Danmark, Færøerne og Island under det danske postvæsens regi. Før dette var forbindelsen i perioden 1857-1869 blevet udført af Det forenede Dampskibsselskab. Pakkepostforsendelser var i perioden før 1870 gratis. Fra 1870 blev der opkrævet porto for almindelige breve, aviser og andre tryksager, værdibreve og pakker under 2½ kg. Taksterne gjaldt kun til postdampskibets anløbssteder, dvs.

[illegible]

1 pakke vægt 3,8 kg sendt direkte København-Akureyri 11.9.1919, 2 måneder efter at postforbindelsen var blevet genetableret efter 1. verdenskrigs afslutning. Takst: 20 øre pr. pakke + 5 øre pr. 2½ kg = 60 øre. Takstperiode: 1.1.1908-31.12.1919.

nus, Flora og Pollux). I 1913 underskrev det danske postvæsen en kontrakt med Det bergenske Dampskibsselskab om postudveksling med Island. Tilsvarende blev kontrakt underskrevet med Dampskibsselskabet Thore, samtidigt med at man stadig havde kontrakt med DFDS.

Som det kan ses af taksttabellerne, var der fra 1913 en særlig tillægstakst for pakkepostforsendelser til Island via Norge. Denne særlige takst er også foreløbig af teoretisk interesse. Jeg har endnu ikke set pakkepostforsendelser med påtegning via Bergen og med frankering efter denne særlige taksttabel.

1 pakke vægt 5,1 kg sendt fra Horsens over København til Reykjavik
29.11.1929. Takst: 5-10 kg: 340 øre. Takstperiode: 1.1.1927-31.12.1931.
Bl.a. frankeret med 40 øre Karavel med plet i flaget.

1. verdenskrig

I „Beretning om virksomheden 1917-1967“ udgivet af Det danske Post- & Telegrafvæsen kan man finde en lang række guldorn, hvad angår posthistoriske forhold fra 1. verdenskrig, mellemkrigstiden, fra 2. verdenskrig og selvfølgelig også fra efterkrigstiden. Også postforholdet til Island nævnes:

„I forbindelse med Færøerne og Island befordredes posten under krigen (1. verdenskrig) af Det forenede Dampskibsselskabs rutebåde, marinens, Det islandske Dampskibsselskab og Det bergenske Dampskibsselskabs skibe samt af islandske trawlere. Fra 1916 blev såvel brev- som pakkeposten i begge retninger i et vist omfang taget i land i England, hvilket medførte forsinkelser ikke alene for posten, men også for skibene, der ofte kom så forsinkede fra England, at de ikke kunne nå at udføre den næste planmæssige opgående rejse.

Efter blokadens begyndelse („Den totale ubådsblokade“ udført af tyskerne) indstilledes den ordinære rutefart, og forbindelsen måtte herefter opretholdes ved tilfældig skibsløjlighed. Den direkte postudveksling med Island genoptoges den 12. juli 1919.“ (Bind 1, s. 307).

Andetsteds står, at udvekslingen af værdibreve med Færøerne og Island blev standset i november 1917 og udvekslingen af pakker i juni 1917. Den blev som nævnt genoptaget i juli 1919. (s. 259-60).

På grund af udførselsforbud fra Danmark og en række landes krav om, at indholdet af en pakke skulle være af neutral oprindelse, blev det krævet, at pakker til udlandet skulle ledsages af et oprindelsescertifikat. Dette gjaldt også for pakker til Island og Færøerne fra januar 1916.

Pakkeposttakster Island-Danmark direkte 1920-1945

Dato	0-1 kg	1-3 kg	3-5 kg	5-10 kg	10-15 kg	15-20 kg
1.1.1920	100 øre	150 øre	180 øre	*)		
1.1.1927	110 øre	170 øre	190 øre	340 øre		
1.1.1932	130 øre	200 øre	225 øre	395 øre		
1.4.1932	140 øre	215 øre	240 øre	425 øre		
15.9.1933	150 øre	225 øre	250 øre	445 øre		
1.1.1935	140 øre	210 øre	260 øre	495 øre	740 øre	995 øre
1.1.1940**)	155 øre	235 øre	290 øre	555 øre	830 øre	1115 øre
1.12.1945	400 øre	595 øre	660 øre	1240 øre	1830 øre	2520 øre

*) Møntpakker kan udveksles op til 8 kg (5-6 kg: 250 øre, 6-7 kg: 300 øre og 7-8 kg: 350 øre)

**) Udvekslingen af postpakker direkte mellem Island og Danmark blev suspenderet 9.4.1940 og blev først genoptaget 3.9.1945

1919-1945

Jeg har, så godt det har været mig muligt, forsøgt at redegøre for takstforholdene i perioden efter 1. verdenskrig. Min kilde er først og fremmest de taksthæfter, som Postvæsenet udgav vedrørende postpakker, sekundært Post- og Rejsehåndbogens takstoversigter. Det kan være svært ud fra Post- og Rejsehåndbogen præcist at fastlægge nøjagtige skæringsdatoer for takstændringer. De mest præcise oplysninger fås af Officielle Meddelelser og vel at mærke i en udgave med bilag. Den eneste tilgængelige udgave findes i P&Ts bibliotek, som ikke er offentlig tilgængeligt i øjeblikket. Enkelte datoer kan derfor være fejlbehæftet.

Som det kan ses af takstoversigten, blev udvekslingen af postpakker direkte mellem Danmark og Island suspenderet 9. april 1940, og den blev først genoptaget efter krigen 3. september 1945.

Gebyrer 1920-1945

Dato	Ekspres-gebyr	Værdi-porto	Pr.	Ekspeditionsgebyr
1.1.1920		32 øre	250 kr.	
1.7.1921	50 øre	32 øre	250 kr.	30 øre
1.7.1926	70 øre	32 øre	250 kr.	30 øre
1.1.1927	60 øre	32 øre	250 kr.	30 øre
1.1.1928	60 øre	30 øre	300 kr.	25 øre***)
15.9.1933	90 øre	30 øre	300 kr.	25 øre
1.1.1935	90 øre	10 øre	300 kr.	25 øre
1.1.1940**)	100 øre	10 øre	300 kr.	25 øre
1.12.1945	120 øre	15 øre	300 kr.	30 øre

***) Måske allerede ændret pr. 1.8.1927 (Beretning 1, s. 287)

Postoprævning

	0-25 kr.		25-100 kr.	pr. yderligere 100 kr.			
1.1.1908	25 øre		30 øre	15 øre			
	0-15 kr.	15-25 kr.	25-100 kr.				
1.1.1920	15 øre	25 øre	40 øre	15 øre			
	0-25 kr.		25-100 kr.	100-300 kr.	300-1000 kr.		
1.1.1928	30 øre		45 øre	60 øre	75 øre		
	0-5 kr.	5-50 kr.	50-100 kr.	100-250 kr.	250-500 kr.	500-750 kr.	750-1000 kr.
1.1.1935*)	40 øre	50 øre	60 øre	70 øre	80 øre	90 øre	100 øre

*) Denne takst var også gældende 1.12.1945

Litteraturhenvisninger:

E.A.G. Carøe: *Icelandic posts 1776-1919 under danish administration*, London 1947.

Olafur Eliasson: *Island - lidt om indenlands pakkeforsendelser 1873-1940*, i Nordia 94-kataloget.

Ebbe Eldrup og Torben Jensen: *Island - portotakster 1870-1920*, NFT 1984/2

P&T: *Beretning om virksomheden 1917-1967*,

Generaldirektoratet for Postvæsenet: *Beretning om postvæsenet og dets virksomhed i tidsrummet 1867/68-1916/17*, København 1919.

Ib Krarup Rasmussen: *Pakketaksterne mellem Danmark og Norge/Sverige 1852-1931*,

Posthistorisk Tidsskrift 2/1989.

Det ny Rosengårdcenter

Danmarks største indkøbscenter
tilbyder det største udvalg
og altid et godt tilbud.

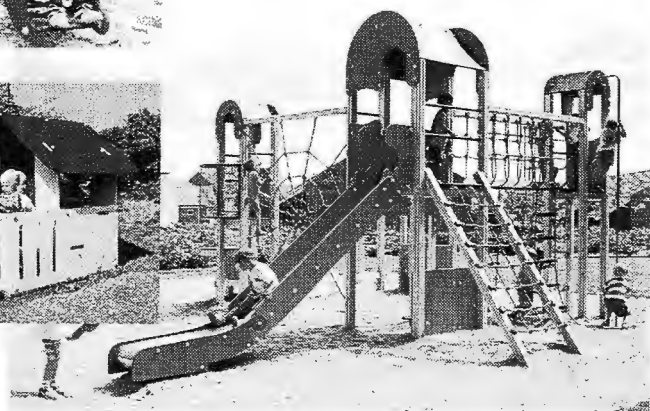
108 spændende special-
butikker og spisesteder
samt et **OBS!** varehus giver
en helt enestående
indkøbsoplevelse.

Atmosfæren er samtidig tryk-
og børnevenlig og centret
har hele to legelande. Det ny
Rosengårdcenter er nemt at
finde til - og rundt i. Oven i
købet får du kundevenlige
åbningstider og fri parkering
så længe du ønsker.

Rosengårdcentret

- Alt på ét sted

motorik

fantasi

Når børn leger, er det de små fremskridt, der har stor betydning.

Små sansemotoriske påvirkninger bliver i det lange løb til store armbevægelser.

KOMPANs legeredskaber bringer børnene videre i denne udvikling ved at kombinere fysisk, udendørs udfordring med kreativitet og leg.

KOMPAN ®

Korsvangen · 5750 Ringe · Telefon 6362 1011 · Telefax 6362 1052

Dansk Vestindien-Danmark fra 1842 til 1877

- via Det Britiske Postkontor på St.Thomas -

*Af Torben Hilberg
DK-5500 Middelfart*

Med indgåelse af en kontrakt mellem det engelske postvæsen og rederiet Royal Mail Steam Packet Company med virkning fra den 1. januar 1842 begyndte postudvekslingen mellem Europa og Vestindien en ny æra, som efter kort tid fik kolossal betydning for Dansk Vestindien. Omsider var den tekniske udvikling inden for dampmaskiner nået så langt, at man mente at kunne tilbyde en fast fartplan over Atlanten uafhængig af de herskende vinde og strømme. Royal Mail lod bygge 12 hjuldampere, dels til Atlantrafikken med to månedlige afgange i hver retning, og dels til en række føderuter i Vestindien, som passede med Atlanterhavsruten. Turen over Atlanten skulle tage omkring 19 dage, og der skulle kunne medtages ca. 100 passagerer under dæk. På grund af de endnu ret grådige dampmaskiner udlagdes kuldepoter i La Coruña i Nordvestspanien og på Madeira til udturen og på Bermuda til hjemturen. Dertil kom naturligvis depoter i Vestindien. For at vise, hvilken kraftanstrengelse det var, skal nævnes, at kuldepoterne løbende skulle holdes fyldte af en flåde af sejlførende kulskebe.

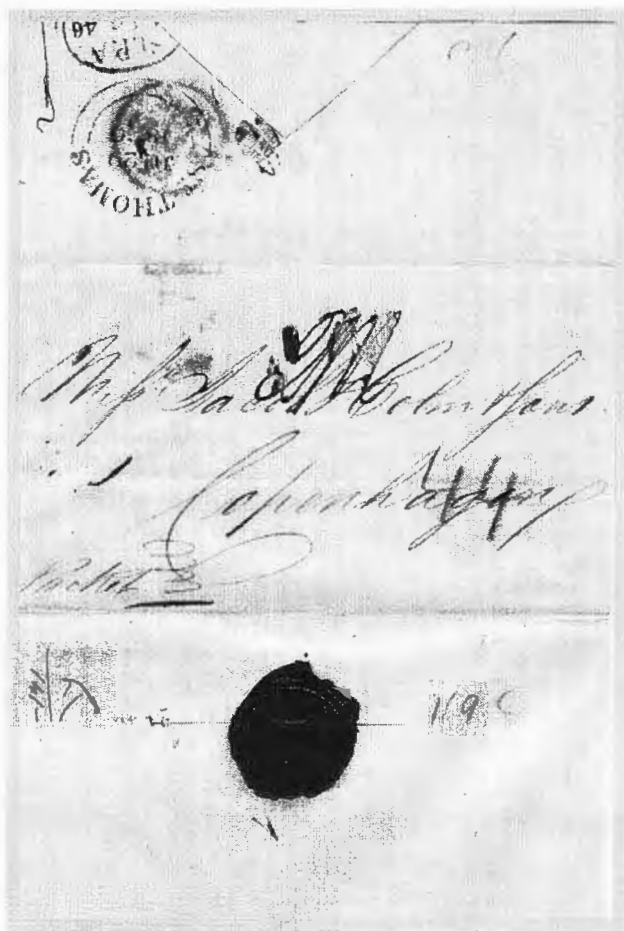
Den vestindiske hovedstation lå fra starten på Turks Island, men placeringen gav problemer. Da den danske konge tilbød Royal Mail en række privilegier, flyttedes hovedstationen i oktober 1842 til St.Thomas, og samtidig oprettedes et britisk postkontor på øen. Postkontoret lukkede først den 1. september 1877, da Dansk Vestindien indtrådte i Verdenspostforeningen.

To gange tidligere havde det britiske postvæsen haft postkontorer på St.Thomas med særlige stempler. Første gang var under den anden besættelse af øerne under Napoleonskrigene i direkte forlængelse af Københavns bombardement i 1807. Postkontoret fungerede fra 1808 til 1815, da øerne atter blev danske. Et stempel blev taget i brug i 1809. Også St. Croix havde et britisk postkontor fra 1812 med et særligt stempel. Begge stempler er af den britiske "fleuron"-type. Der kendes i dag 39 breve med St.Thomas-stemplet i to lidt afvigende typer og 14 breve med St. Croix-stemplet, men ingen af brevene er så vidt vides til Danmark.

Anden gang var fra maj 1817 til september 1820, hvor der anvendtes et primitivt liniestempel. Heller ingen breve fra denne periode menes at være

adresseret til Danmark.

Da St. Thomas på grund af sin fortrinlige naturhavn allerede i 1820'erne og 1830'erne var blevet Vestindiens største trafikhavn med 2-3000 årlige skibsanløb, blev det britiske postkontor (BPO) også fra 1842 Vestindiens største med sin egen postmester. At St. Thomas også blev det vigtigste sted for omsætning af de mange sørøvers bytte, skal lige nævnes for fuldstændighedens skyld. Flere af øens købmænd var under mistanke for at have sørøveri som

Brev afsendt den 29. juli 1846. Portoen fra januar (?) 1840 til den 30. september 1846 var 170 danske Skilling. Vedrørende brevets påtegninger henvises til artiklen.

hovedindtægtskilde til stor fortrydelse for både de spanske og britiske myndigheder i de omliggende kolonier.

Fra 1846 begynder de første breve til Danmark at dukke op. De sendtes med Royal Mail via Southampton, London, Ostende og Hamburg, men bærer normalt kun stempler fra BPO, London og Hamburg. Porto for et brev af 1. vægtklasse (indtil ½ ounce) var i perioden 1840 til 1846 i alt 170 danske Skilling til betaling hos modtageren. Den engelske porto fra BPO til London for transitpost var 1s3d og fra London til Hamburg 1s8d, i alt 2s11d, som blev påskrevet brevet. Sammen med transitporto over Elben beløb det sig til 44 lybske Schilling, som også blev påskrevet. Dette omregnedes til 141 danske Skilling, som sammen med porto til f.eks. København (29 Skilling) påførtes som 141/29.

Den 1. oktober 1846 trådte den første postkonvention mellem Danmark og Storbritannien/Irland i kraft, og det reducerede bl.a. porto til i alt 101½ dansk Skilling. Denne porto holdt sig til 1852, kun afbrudt af den slesvigske krig 1848-1850, hvor det var nødvendigt i en periode at sende posten fra Hamburg gennem Lauenburg til Lübeck og derfra videre med norsk eller svensk skib til Danmark. Denne omvej kostede 12½ dansk Skilling ekstra. Om denne periode skal henvises til en artikel i Posthistorisk Tidsskrift af Gordon Hughmark og Kurt Hansen.

Fra 1852 faldt porto til 87 danske Skilling, og den 15. oktober 1853 kunne man læse i Sanct Thomæ Tidende, at det nu var muligt at forudbetale porto hele vejen til adressaten i Danmark, i alt 1s11½d.

I 1854 sænkedes porto mellem Vestindien og Storbritannien fra 1s til 6d.

Brev afsendt den 13. april 1863. Porto for den 1. april 1863 til 30. oktober 1865 var 1s8d. Heraf udgjorde tysk og dansk portoandel tilsammen 4½ lybske Shilling. Den danske portoandel var 2 Silbergroschen. Alle tre portosatser er påskrevet brevet.

Dette reducerede taksten til Danmark til 60 danske Skilling eller 1s4½d.

I 1856 besluttede de danske myndigheder, at de ville have en bid af den lukrative posttjeneste ved at udstede en anordning om, at der skulle betales lokalporto for breve fra St. Croix og St. Jan, der skulle videresendes via BPO. Et nyoprettet lokalt postkontor på St. Thomas tilbød også at aflevere breve til BPO mod betaling af lokalporto. Ordningen vakte stor utilfredshed, da den opfattedes som en ekstraskat, og på St. Thomas fungerede den slet ikke, da man blot kunne aflevere sit brev på BPO lidt længere henne ad gaden uden at betale lokalporto. Også for indgående breve til St. Jan og St. Croix via BPO skulle der betales lokalporto.

Fra 1862 til 1863 faldt portoen til Danmark minimalt til 1s4d, men derefter steg den noget, fordi Storbritannien fik store underskud på regnskabet efter portonedsættelsen i 1854. Portoen var nu 1s8d.

Den 3. juli 1865 åbnede salget af engelske frimærker på St. Thomas, hvorefter det var muligt at frankere breve til udlandet. Samtidig tog BPO et nummerstempel "C51" i brug. I november samme år faldt portoen til Danmark til 1s3d, og denne porto holdt sig til 1872.

Brev afsendt den 15. februar 1877. Portoen fra den 1. juli 1875 til den 31. august 1877 var 1s1½d. Dette brev er af 2. vægtklasse, derfor 2s3d.

Den 29. oktober 1867 rantes St. Thomas af en orkan, der dræbte 114 mennesker, beskadigede eller sænkede samtlige skibe i havnen og på reden og knuste en mængde bygninger, herunder også det britiske postkontor. Tre uger senere ødelagde et jordskælv yderligere et antal bygninger, og da St. Thomas i forvejen døjede med malaria, gul feber og kraftigt forurenede og ildelugtende vand i havnen, begyndte driftige købmænd at sætte spørgsmålstejn ved øens lyksaligheder. Det britiske postkontor oplevede også stigende konkurrence fra spansk, fransk, tysk og amerikansk side, idet det dansk vestindiske postvæsen sluttede kontrakter med en række rederier om postbesørgelsen til og fra udlandet.

I 1872 ramtes BPO af en skandale, idet postmester d'Acevedo blev fjernet fra sin post, da han havde lånt penge af nogle af byens købmænd og havde udleveret dele af kontorets frimærkebeholdning som sikkerhed. På et tidspunkt var det af den grund faktisk umuligt at købe engelske frimærker på postkontoret!

Fra 1873 faldt portoen til Danmark til 1s2d, og da Danmark sammen med et antal andre lande dannede Verdenspostforeningen i 1875 gik BPO over til at opkræve en ensartet porto til de europæiske medlemmer på 1s1½d. Denne porto holdt sig til 1. september 1877, hvor det britiske postkontor lukkede, da Dansk Vestindien også blev medlem af Verdenspostforeningen. Postbehandlingen overtoges herefter fuldstændigt af det dansk vestindiske postvæsen. Selv om St. Thomas fortsatte som en vigtig havn, var dens dominerende rolle forbi. Skibe kunne f.eks. nu sejle over Atlanten og videre rundt i Vestindien uden at skulle laste kul umiddelbart efter at have krydset Atlanten.

- Hermed sluttede en æra i den internationale posthistorie.

KØB OG SALG MOD SKRIFTLIGE TILBUD

INDLEVERINGER AF BEDRE ENKELTMÆRKER FRA OVERSØISKE LANDE SØGES

◆ Enkeltmærker	◆ SPECIALE: lot mellem	◆ Brev
◆ Varianter	kr. 100.- og 500.-	◆ Hjemstavns
◆ Samlinger	Fra samler til samler	◆ Stempler
◆ Sma-lots	◆ Meget varieret udbud	◆ Posthistorie.

O. GOTTLIEB'S EFTF.

Kim Jacobsen ■ Chr. Winthersvej 72 ■ DK 8230 Åbyhøj
Tlf. 86 25 97 11 ■ FAX 86 25 97 31

FA TILSENDT GRATIS KATALOG 6 GANGE ÅRLIGT

opfindere og initiativtagere. Og bagefter som kunstnere, designere, igangsættere og foregangsmænd - nå ja, og foregangskvinder, for i denne sammenhæng er kvinderne langt talrigere end i andre filasammenhænge. Der kom over alle som en rus, en begejstring over at se frimærker i nye kombinationer og over at skulle vurdere dem ud fra nye kriterier. Kunne de *bruges* i projektet, var man tæt på den totale lykke.

Karakteristisk for projekterne var især, at der indgik andet end frimærker i dem: Interesserede man sig for verdenskrigen og havde en samling feltpost, blev de temmelig monotone plancher nu livet op med, hvad man ellers havde fra krigen: Kort over fronterne, billeder af soldater og ødelagte bygninger, tapperhedsmedaljer osv. Måske knyttede tingene sig direkte til egne oplevelser. - Havde man samlet frimærker med sangfugle, begyndte man at anbringe de fjer, man havde fundet, imellem frimærkerne. Det kunne gå sådan, at den næste „frimærkedag” formede sig som en tur i det grønne med henblik på at fotografere fugle, man allerede havde på frimærke. De franske landskabsmærker blev suppleret med minder fra turen dernede. Selv besøgte jeg for første gang Frilandsmuseet, da jubilæumsfirblokkene udkom - og lavede en samling om det, da jeg kom hjem.

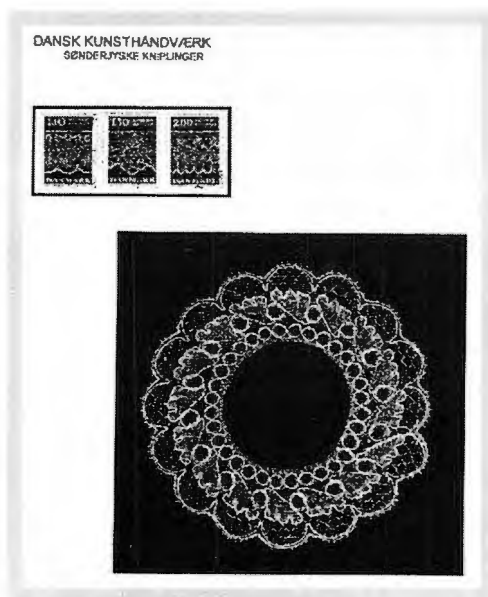
Nordia 92 i Kristiansand havde en åben klasse; på Philalog 93 i Delft gjorde man de første eksperimenter med klassen i Holland, og på verdensudstillingen i Bangkok 1993 blev åben klasse det store trækplaster. Aldrig så snart fik folk en åben klasse, hvor de måtte vise deres ureglementerede samlinger, før udstillere stod parate med spændende eksponater. Selv præsenterede jeg den nye samlemåde ved en opsætningskonkurrence i Fredericia i november 93 i den naive tro, at jeg var alene i hele verden med at lancere fremtidens samlemode - og med frygt for at få alle plancherne diskvalificeret. Det skete heldigvis ikke; jeg kom endda op på et pænt tal ved afstemningen og fik en velkommen indstiksbog med hjem som belønning.

Det kan ikke være et tilfælde, at så mange omtrent samtidig satte sig ud over alle gængse begrænsninger og gjorde præcis, som de havde lyst. Det lyder utroligt, men mon det ikke skal ses som en fjern eftervirkning af murens fald? En fundamental, dybtliggende frihedstrang kom op til overfladen overalt og fik folk til at stole på sig selv og „realisere” sig selv i stort og småt. Jeg skal gerne regne filateliens som „småt”, men alligevel efterlader det en betænkelig fornemmelse af, at nationale og internationale kommissioner og forbund har holdt alverdens samlere i spændetrøje aldeles uden rimelighed.

Det går ikke længere. Åbenklasse-samlerne kan ikke disciplineres igen; de vil

folde sig ud og blive værre og værre. De sætter dét ind i deres samling, som de har lyst til at se i en sammenhæng. Man blander det postale materiale, som man vil, og man blander det med ting, der slet ikke har med filateli at gøre. Man kan gøre brevets indhold til hovedsagen i stedet for kuverten med frimærker, man kan sætte billeder ind eller være dristigere endnu: En samling om verdenshavene må godt indeholde strandsand fra fjerne kyster, og er spiselige svampe motivet, vil opskrifter være et naturligt supplement. Jeg

havde nær sagt, at smagsprøver var velkomne, men nu mærker jeg godt selv, at jeg går for vidt. Titlerne på kendte danske åbenklasse-samlinger viser, hvor stor spredning, der er i emnevalg: Fynske jernbaner, Krigen 1864, Folkedragter og folkedans, Margueritruten, En uge i London, Spejderbevægelsen, Oasen i rummet... Man kunne blive ved. Der er emner nok - i hvert fald til samlinger på tre rammer, hvilket synes at blive normen.

En ekstra gevinst ved åben klasse er, at man kan gøre sin samling meget personlig. Der er flere, der har gjort folkedans og folkedragter til emne for deres samling. Mindst én af dem viser kun dans og dragter fra de lande, hvor han selv har deltaget i folkedanserstævne. Man kan lave en smuk samling af malerier på frimærker; ingen kan nægte, at der er mange dejlige udgivelser at hente materiale

fra. Det personlige kommer frem, hvis man beslutter kun at medtage kunstværker, som man gerne ville have hængende på sin egen væg derhjemme.

I sin ideelle form giver både de postale og de ikke-postale elementer samleren nye og gode oplevelser. Min mor var en periode meget optaget af at kniple, og jeg fik højtideligt overdraget nogle af resultaterne; senere har jeg arvet resten. Men hvad skal jeg egentlig bruge kniplinger til? Tja, jeg satte altså én op sammen med serien med sønderjyske kniplinger fra 1980. Jeg gennemgik nøje frimærkebillederne og prøvede at finde de samme mønstre i min stabel, og jeg fandt da også en knipling, der lignede, men den var for stor til planchen, syntes jeg, og så tog jeg en mindre i stedet. Aldrig har jeg set så grundigt på de kniplinger før, og aldrig har jeg kikket så grundigt på de frimærker før. Begge dele er rene kunstværker.

Samler man frimærker på den måde, er det noget helt andet end at samle efter katalog, som vi sikkert alle har prøvet, og som mange gør endnu. Man får både noget mere ud af frimærkerne end andre og noget mere ud af resten af sit liv, tror jeg nok.

Det var svaret på overskriftens spørgsmål.

På udstillinger er samlingerne i åben klasse spændende at studere. Ingen kan på en udstilling sætte sig ind i tungt stof som pladning af Christian X-mærker, og man spørger sig selv, om de hører hjemme dér. Men gangen i de fleste åbenklasse-samlinger er let at få øje på; de ikke-postale elementer tiltrækker blikket, og enhver tilskuer søger spontant efter relevansen i forhold til det postale. Ideer er der nok af - og snup dem bare! Samlingerne bliver vist frem i håb om, at nogle synes om dem og får lyst til at lave noget lignende - det samme bliver det aldrig: Rejser én en filatelistisk tur i Vestjylland, tager en anden måske længere nordpå, og skulle endelig en hel flok samlere drage til Vestjylland, ville de dog hverken se det samme eller have de samme minder med hjem. Laver de hver en samling „Vestjylland”, bliver de helt forskellige at se på.

Der er konkrete eksempler på, at forsmåede, ja afviste udstillere i gamle udstillingsklasser er nået til tops i åben klasse. Deres samlinger må hele tiden have indeholdt noget, som var værdifuldt. Det er en lykke, at vi gennem åben klasse fik sådanne samlinger at se: Når åben klasse præsenterer os for eksperimenter og stærkt personlige samlinger, er det vejen til en spændende fornyelse af vores gamle hobby. Det er ikke kunstigt åndedræt, der er tale om; nej. Tør jeg sige, hvad det er? Det er sommerfuglen, der er på vej ud af sin puppe...

Efter min mening er den totale succes ikke en overdimensioneret åben afdeling på enhver udstilling. Det er i virkeligheden snarere, at klassen bliver lukket igen og erstattet af, at samlere i enhver klasse og enhver disciplin får lov til at udfolde sig kreativt - og får belønning, hvis resultatet bliver godt. Det er mit håb, at dommerne vil påtage sig den ekstra opgave at betragte ethvert eksponat også fra

udstillingsgæsternes synspunkt og tildele belønningspoint for udstillings-egnetheden - underholdningsværdien, om man vil. Det dyre og det sjældne har i øjeblikket alle pointmæssige fordele; men der burde uddeles strafpoint for at kede udstillingsgæsterne og en ærespris til den, som bedst satte liv i samlerne, så de gik hjem med glimt i øjnene og lyst til at kaste sig over frimærkerne igen - og gerne på en ny måde.

* * *

Carl E. Jørgensen har tidligere skrevet om åben klasse i DFT 1996, side 158-161 og 1997, side 299-301. Han medvirkede ved udarbejdelsen af reglement og guidelines for åben klasse.

Vi kan det, du har brug for...

**COPY
SHOP**

Klaregade 21 - 23 · 5000 Odense C
Tlf. 65 91 14 99 · Fax 65 91 14 92

NORDIA 98 siger COPY SHOP tak for hjælpen

Kom ind og få råd, før du går ud og kigger

Hvis du går med planer om at købe eller bygge bolig, så kom ind i BG Bank.

Vi har nogle af landets mest erfarne boligrådgivere siddende klar til at rådgive boligkøbere. Og du er altid velkommen til at trække på vores viden.

Leder du efter bolig, så start med at kigge ind hos os. Her kan du få et lånebevis, så du har frihed til at slå til. Uanset hvor og hvornår drømmeboligen er til salg.

Oprettelse af de første brev-samlingssteder på Fyn

- herunder eksempel på ekspeditionsformer

*Af Ole Maintz
DK-4230 Skælskør*

I midten og slutningen af 1840'erne havde den fungerende (senere udnævnte) postmester Nissen i Haderslev, med accept fra Postbestyrelsen, oprettet et landpostsystem i Haderslev amt.

På dette tidspunkt fandtes der i kongeriget ingen ordning, som tilgodeså landbefolkningen med hensyn til posttjenester.

I 1848 fremsendte Nissen et „Forslag sigtende til at gjøre Postvæsenet tilgængeligt for Landdistricterne” til Postbestyrelsen. Dette forslag indeholdt en skitse til, hvordan man kunne oprette både brevsamlingssteder og landpostruter.

Postbestyrelsen ønskede at undersøge stemningen herfor hos brugerne, så forslaget blev i november 1848 udsendt til alle amter og sogneforstanderskaber (= sogneråd) til udtalelse.

Landbefolkningen, som indtil da havde klaret sig ved at benytte private landposter, var generelt ikke interesseret i forslagets model for landpostbudgange, hvorimod der flere steder i landet var stor interesse for oprettelse af brevsamlingssteder.

Resultatet af forespørgslen blev derfor, at Postbestyrelsen ville arbejde for oprettelse af sådanne, men offentlige landposter ville man - med den indstilling befolkningen havde - ikke tvinge igennem på dette tidspunkt.

En af de væsentligste årsager til landbefolkningens modstand mod offentlige landposter var, at disse ikke måtte medtage andet end postsager. Den private landpost blev nemlig brugt til at foretage småindkøb i byen samtidig med afhentelse/indlevering af post på byens postkontor.

Befolkningen betalte selvfølgelig for disse ydelser, som var landpostens levebrød. I det nye forslag skulle man også betale ekstra (2 sk. pr. brev) for at få sin post leveret, så der var hverken nogen besparelse eller nogen fordel for landbefolkningen ved det nye forslag.

I løbet af april kvartal 1852 blev der derfor oprettet 82 brevsamlingssteder i kongeriget.

folkningen virkede det som en ren brevskat. Denne følelse var selvfølgelig størst i de egne, hvor det var private landpostbude, som bragte/medtog posten.

Reglerne for indlevering var nemlig sådanne, at frimærkerne skulle være påklæbet forsendelsen inden indleveringen, og det var på det strengeste forbudt enhver postembedsmand - altså også brevsamleren - selv at sætte frimærker på en forsendelse, som han havde modtaget uden frimærker.

På brevsamlingsstederne kunne man indlevere og få sin post udleveret fra kl. 7 om morgenen og indtil kl. 8 om aftenen, men brevsamleren måtte lukke for indlevering og tømme den postkasse, som sad uden for kontoret, en halv time før postens forventede ankomst.

Brevsamleren havde ingen forpligtelse til at lade de ankomne forsendelser ombære, men han skulle forsøge at overtale omegnens beboere til i fællesskab at „ansætte” et landpostbud til at bringe og afhente postsager.

Postsager til og fra brevsamlingsstedet fra og til det/de postkontor/er, som det stod i forbindelse med, blev transporteret i låste tasker. I denne taske var også den såkaldte kontrabog. Kontrabogen var meget vigtig, idet det var heri, brevsamleren indskrev de forsendelser, som han havde ekspederet, og det var også heri, at postkontoret havde indskrevet de forsendelser, som skulle udleveres gennem brevsamlingsstedet. Det var derfor meget vigtigt straks ved postens ankomst at kontrollere, om kontrabog og taskens indhold stemte overens.

Distriktstjenestebrev fra Odense 25.03.58 til Gjældstед-Rørup Sognefstskaб (=Sogneforstanderskab), **pr. Gribvad.**

(Ved et distriktsbrev forstås et brev til/fra et postkontor fra/til kontorets distrikt). Gribvad brevsamlingssted var et af de fynske brevsamlingssteder, som blev oprettet i april måned 1852, underlagt Odense Postkontor.

Af postvæsenets statistik fra 1860 fremgår det, at distriktsfor­sendelser i dette år udgjorde 2,5% af samtlige brevfor­sendelser i hele landet, og distriktstjenestebreve udgjorde 0,28%.